

TRANSILVANI'A.

Fóia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Acésta fóia ese câte 2 cóle pe luna si costa 3 florini val. austr., pentru cei ce nu sunt membrii asociatiunei.

Pentru strainatate 9 franci (lei noi) cu porto postei.

Abonamentulu se face numai pe câte 1 anu intregu.

Se abonédia la Comitétulu Asociatiunei in Sibiiu, séu prin posta séu prin domnii colectori.

Sumariu: Un'a scrisóre din 1842 a episcopului Ioanu Lemenyi. — Câtev'a datine de ale poporului nostru demne de a fi combutate. — Elementele economice ale familiei. — Diagnosele Cryptogameloru vasculare. — Procesu verbalu alu comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, luatú in siedinti'a dela 12 Noembre n. 1889. — Consemnarea contribuiriloru făcute in favorulu scólei superióre de fete a „Asociatiunei transilvane“ pe cól'a dlui P. Cosm'a, din 1 Ianuariu până la ultim'a Iuniu 1889 (Urmare). — Bibliografia. — Convocare. — Concursu. — Anunciu de abonamentu. — Machinariu pentru industrii diverse.

Un'a scrisóre din 1842 a episcopului Ioanu Lemenyi.

In archivulu vicarialu din Simleu se afla multime de acte, scrisori de interesu pentru monografi'a Selagiului, pentru istori'a nóstra nationala si bisericeasca. Aru fi de doritu cá acestea studiate sè se dee publicitatii, pentru cá istoriografii se culéga cá albinele mierea din flori, datele, pe care dupa intielepciunea lor le voru judecá de folositorie, pentru suplinirea, integrirea multoru lacune ce se observéza in istori'a nóstra nationala si bisericeasca. Totu asia ar' fi a se face si încátu pentru micile archive parochiali. Sè se pastredie totu peteculu de scrisóre si inscriptiune vechia; sè le studiamu de a meruntulu, si déca noi nu le scimu descifrá, sau nu petrundemu interesulu lor istoricu séu archeologicu, in originalu sau in copia sè le comunicamu cu alti barbati iscusiti, despre cari scimu sau presupunemu, cá se ocupa, se interesédia de lucruri istorice si archeologice. Astufeliu amu putea scapá de peire multe documente si lucruri pretiöse pentru istoria; pre acésta cale amu putea aduná cu incetulu la unu locu materialu necessariu si la compunerea monografiei Selagiului, a pamentului, unde stramosii, mosii si parintii nostri au indeplinitu atâtea fapte frumóse, din cari amu putea si noi se invetiamu multe si se ne insufletimu in lupt'a, ce avemu se sustinemu pentru conservarea si cultivarea némului nostru.

Pre acestu terenu voiescu se facu unu prea modestu inceputu profitându de acésta ocasiune a ve presentá din numitulu archivu vicarialu un'a scrisóre interesanta, ce cu datulu din Clusiu 11/30 Martie 1842 episcopulu romanu Ioanu Lemenyi a adresatu lui Alesandru Sterca Siulutiú, atunci vicariu alu Selagiului.

Textulu scrisorei e. urmatoriulu:

Pré onorate in Christosu Frate!

Celea de lipsa in rëndulu limbei nationale venindu si dela Capitulu remonstratie, le amu scrisu la In. Curte. Noi credemu, cá proiectatulu articulu nu va zemislí, cu

atátu mai puçinu va putea nasce fiulu, de capetele ventóse intru atáta doritu. Insusi in tiér'a ungrésca in locu de a'si dobîndí scopulu, au făcutu mare instrainare intre natiile, cari până acum traiau cá frati. Iara intre aceste pe ristasuri, ca se putemu dobândí nationalu synodu, cu atáta mai puçinu putemu sperá, cu câtu Inaltulu Tronu poftindu de aici informatie*): aceea nu va fi partinatorie, cá si in 1790 au cerutu, — si nu au dobânditu.

Incátu se ține de cealalta parte, acestia mai puternici fiindu intre sasi, in totu tyipulu ar' vre a se lingusi la celealalte doue natii, numai cá pre Sasi sè-i póta infrená, intru atáta, câtu erá gat'a suplic'a la staturi, in care erá, cá dinsii dorescu a se slaí cu ungurii mai multu decâtu cu Sasii, — si inca cu mare emphasisu scriindu acestea!**) .

Multe suntu, care nu le putemu pune pre hãrtia, ci le cetesce in inim'a nóstra.

Rogarea càtra Inaltulu Tronu a fostu: cá noi voimu, cá limb'a ungrésca se fia diplomatica, déca monarchului 'i se va vedea folositoriu, inse cá in lucrurile nóstre cele dintre noi se o primimu a ne indatorí socotimu a fi in potriv'a drepturiloru firei, si fiindu cá a fostu tempu, in care numai servirea basericeasca a fostu pre limb'a streina, — si din acelu isvoru se trage tóta intunecarea, — ne amu rogatu, cá se nu ne lase a ne bagá intru intunerecu, cându toti dorescu luminare; si se nu ne lipsésca de dreptulu firescu, tomn'a cându dorimu, cá se ni se dea drepturile indereptu, de care nepartinirea vremiloru ne-a desbracatu. La care cu atáta mai cu incredintiare asteptámu doritulu respunsu,

*) Adeca dela gubernulu din Clusiu, unde se adunase in acelu anu si diet'a. Not'a Red. „Transil“.

**) Romanii conlocuitori cu Sasii simtiau nemijlocitu numai pressiunea, care le venia dela patriciatulu sasescu, éra la uniunea politica a Sasiloru cu ungurii nu reflectau.

cu cătu si Sasii au tramisu o deputatia in potriv'a ace-
luia-si articolu.

Care voindu a le face cunoscute fratiesce remanemu
Pr. On. Fr. Tale.

Clusiu, 11/30 Martie 1842.

de bine voitoriu in Christosu frate

Vladica Ioanu m. p.

Pentru preceperea mai usióra a acestei scrisori
avemu se ne revocamu in memoria luptele, ce si pre
acelu tempu Romanii sub firm'a si sub aripele celoru
doi episcopi Ioanu Lemenyi si Vasiliu Mog'a avéu se
sustiena pentru religiune, limba si nationalitate.

Incependu dela anul 1791 si mai vertosu dela
1825 încóce, Ungurenii se ocupau cu ideea, cá din jus-
titia si administratiune eliminându limb'a latina se o
inlocuiasca cu limb'a maghiara, ba acésta se o introducea
si in biserica si in familia. Diet'a ungara la 1842 o
decretase si mai espresu enuntiandu, cá preste 10 ani
nimenese nu póta purtá diregatoria politica
sáu bisericesca, déca nu va scí limb'a ma-
ghiara.

Feudalii ardeleni, cari cându erá vorba de apesarea
Romaniloru, de impedecarea loru in cultura si de per-
secutarea bisericeii si a limbei romanesci, nu numai imi-
tau pre ungureni, ci 'i si intreceau, la finea anului 1841
intruniti in diet'a dela Clusiu cu mare predilectiune se
ocupau de fusiunea Ardélului cu Ungaria si
de introducerea limbei maghiare in viét'i'a
publica, in scóla si in biserica. Romanii ar-
deleni vedienđu acelu atentatu contra vietiei loru biseri-
cesci si nationali, își radica glasulu si protestéza.

Consistoriulu din Blasiu, intr'unu memoriu clasicu,
la compunerea căru'i'a multu a contribuitu profesorulu,
Selagianulu Simeonu Barnuti, aretându la periclulu ce
amenintia institutiunile bisericeii romanesci si pre po-
porulu romanu, róga pre episcopulu Lemenyi sè se in-
treputa la Tronu, spre a delaturá relele ce prin ma-
ghiarisare voru feudalii se aduca asupr'a némului ro-
manescu. Memoriulu in cestiune inca se afla in archivulu
vicariulu lănga scrisórea episcopului, abuna séma tramisu
dela Blasiu vicariulu Siolutiu spre orientare si spre
a'lu impartasi cu Romanii selagiani.

Din scrisórea episcopului 'mi vine a conchide, cá
vicariulu Siolutiu viu s'a interesatu de cauza si póte a
si scrisu episcopului, care prin scrisórea presinte voiesce
se'lu puna in curentu cu lucrurile si se'lu mângai
aducându-i la cunoscintia, cá caus'a nu e perduta.

Totu din acésta scrisóre mai vedemu, cá Romanii
la anii 1790 si 1842 lucrau, cá se capete „nationalu
sinodu“, dar' n'au reusitu, fiinducá dela guvernii la
curtea din Vien'a nu mergeau „informatiuni par-
tinitórie“.

Alu duoile alineatu din scrisóre mi se pare, cá se
referesce la impregiurarea, cá episcopulu gr. or. Vasiliu
Mog'a perdiendu-si speranti'a de a potea se emanci-
pedie intrég'a biserice'a sa si pre toti credinciosii sei

romani din Ardél, a cugetatu a reusi mai usioru re-
stringendu-se deocamdata numai la teritoriulu asia numitu
„pamentu sasescu“, „fundus regius“. Episcopulu V.
Mog'a necajitu până la sufletu pentru starea precaria a
bisericeii si a credinciosiloru sei, numai se'si póta ajunge
scopulu multu doritu, precumu dice coleg'a seu Lemenyi,
nu s'a infioratu a se „lingusi la celelalte dóue natiuni“,
la unguri si la secui, dechiarându, cá romanii gr. or.
din fundus regius mai „dorescu a se slaí cu ungurii,
decátu cu sasii“.

Episcopulu Lemenyi la inceputulu anului 1842,
cându scrie vicariulu Silvaniei, pare a condemná pro-
cedur'a confratelui seu Mog'a; dar ce se vedi, necasurile
unescu pre ómeni si parerile loru diverginte. Preste
pučinu cei doi episcopi romani facendu cauza comuna
prin o petitiune bine motivata, ceru drepturi civile si
confessionale pentru toti romanii locuitori cu sasii in
*fundus regius**). Acusele radicate in acelu actu erau
adeverate; inse e alta intrebare, dacă a fostu bine si
oportunu a se separá caus'a romaniloru din sasime de
a celorlalti din comitate si a pune in vedere numai
nedreptatile, ce se faceau romaniloru din partea sasiloru
si a le retacé pre cele cu multu mai numeróse si mai
asupritórie din comitatele feudali?

A. Cosm'a.

Câtev'a datine de ale poporului nostru demne de a fi combatute**).

Patrudieci si unu de ani sunt dloru, decându ster-
gënduse jobagi'a in Ardél, tieranulu nostru romanu se
a făcutu stapànu preste mosi'a sa. Mai nainte lucrá in
brazd'a domnésca partea cea mai mare a anului, mánati
cá vitele cu băt'a, ér' astadi fiindu insusi domnu preste
pamentulu seu, 'lu lucra atunci, cându vrea, atunci cându si
cum 'i place. Si pre lănga tóte acestea tieranulu romanu
judecându preste totu, seracesce pre di ce merge.

Si pentru ce? — La acésta intrebare s'a respunsu
de nenumerate ori in discursurile ținute atátu in unele
adunari generale ale Asociatiunei, cătu si in ale des-
partiemintelor sale, de acea nici cá voiu abusa de
patienti'a D-vóstra, enumerându tóte cauzele, din cari
provine seracirea poporului nostru. Eu inse cugetu, cá
Asociatiunea nóstra are rol'a unui medicu față de cor-
pulu natiunei si cá chiemarea ei frumósa este a inbu-
natati sórtea poporului romanu delaturându impedeca-
mentele din calea inaintarei sale intelectuali si materiali.

Ceea-ce numai asia póte indepliní, déca are deplina
cunoscintia despre diagnos'a ce bântuie si slabesce corpulu
natiunei. Acésta vocatiune inalta si mântuitoare a Asso-
ciatiunei nóstre me indémna cá se atingu câteav'a dintre
acestea cauze, ce se potu observa in cerculu despartie-

*) Istori'a Transilvaniei de G. Baritiu I. pag. 624.

**) Dissertatiune ținuta de către dlu protopopu Simionu
Popu in adunarea generala a despartimentului XVIII (Turda)
celebrata in 12 Iuliu 1889 la Capusiulu de Cămpia.

mentului nostru si in specie: a combate unele datine fara de nici-o insemnatate si lucsul, care se me credeti domnilor ca se a incuibatu si la poporul nostru.

Cându e vorb'a despre originea, despre patri'a, trecutul, drepturile istorice si despre forti'a de viétia a unui popor, de comunu se face provocare, si inca cu o via interesare, si la traditiunile sale strabune, la obiceiurile si datinele remase din betràni. Si cu totu dreptulu! Căci până cându legile votate si sanctionate se schimba dintr'unu timpu in altulu dupa inpregiurarile sociali si politice, conformându-se cu spiritulu tempului; până atunci datinele ereditate dela strabuni că si nescari clenodii sante se pastréda cu pietate si se observéza cu unu conservatismu puternicu, si astfelu aceste datine in decursulu tempului devinu unu adeveratu cementu pre edificiulu vietiei private si sociali a unui popor — déca me potu exprimá astfelu.

Care dintre noi nu se simte incântatu vedindu unele obiceiuri pline de frumsetie, de poesia si insemnatate historica chiar si intre romanii nostri de pre teritoriulu acestui despartimentu? Cine va condamnă jocurile poporului nostru, ospetiele lui, pomenile lui si ceremoniile observate la acelea? Cine va despretiui datinele lui religiöse încatu acelea servescu spre marirea fiintiei supreme si spre promovarea binelui de aprôpelui?

De siguru, că nimenea, ba din contra, că si pre unele, cari forméza unu ce frumosu si propriu la poporul nostru, se va nisui a le susținea si aprobá.

Dorere insa, că precum unele idei la aparintia frumöse si mari, ajungendu in unele tempuri la dominatiune, din timpu in timpu 'si perdu insemnatatea si in urma ajungendu in comparatiune cu alte principii, devinu nefolositorie, ba chiar ridicule; in tocm'a si dintre datinele poporului nostru au fostu pôte bune si frumöse cândva, astadi inse nu numai că nu potu avea nici o insemnatate buna, nu numai că nu promovéza nici-unu interesu bunu alu poporului nostru, ci din contra in timpulu nostru suntu numai spre daun'a si seracirea lui.

Nu voiu enumerá multe din aceste datine, la a căroru delaturare, ni e datorinti'a a conlucrá din tôte puterile presupunendu, că DV. ve sunt prea cunoscute, ci me voiu margini a Ve atrage atentiunea pretiuita numai la câteva de o importantia mai intristatória si anume:

1. La serbarea cununiilor si ospetiele impreunate cu acelea, atunci, cându spesele adeseori trecu preste puterea materiala a bietiloru miri că fortiați eroi ai Silei. Căci me affu in pusetiunea dorerósa că se pociu numerá multime de casuri, cându parintii mai miseri ai mirelui ori miresei, ori chiar insusi mirele numai că se póta serbá actulu casatoriei conformu obiceiului in decursulu aloru 3—4 dile, au fostu siliti a contrage imprumuturi grele, séu bietulu mire a'si consumá la ospetiulu seu fruptulu sudórei sale, simbri'a căstigata in mai multi ani de servitiu si crutiata cu scumpetate, numai că se fia in stare a ținé „cas'a si mės'a“, éra dupa cununi'a a deveni unu proletariu, a căru sarcina a devenitu cu atât mai grea, cu câtu acuma are de a se ingrigi si de susținerea nevastei sale si cu timpu a prun-

ciloru sei. Si credu dloru, că nu me insielu, afirmându, că aceste ospetie impreunate cu atâtea spese, sunt in cea mai mare parte caus'a atătoru concubinate, relatiuni immorali si bogate in urmari desastrose pentru societatea romana. Retacu bacanaliile, in cari degeneréda adeseori ospetiele poporului nostru, genându-me a Ve mai aminti bataile si scandalele, ce atât de desu se intempla la aceste ocațiuni.

2. Nu mai puțin imbucuratoriu si favoritoriu se pôte dice despre datinile observate la inmormentari séu despre asia numitele „pomeni séu comandari“, de si aceste si-aru avea de motivu pietatea față de celu repaosatu. Dorere inse, că acést'a pietate se manifestéda intr'unu modu cu totulu necorespundietoriu, dicu necorespundietoriu, nepotrivitu, pentrucă colacii si vinarsulu impartitu in mare parte celoru nelipsiti, potu dovedi galanteri'a familiei mortului, inse puțin potu contribui la asigurarea fericirii eterne pentru sufletulu repausatului. Iubite tierane! déca nu ai fostu crestinu bunu in viati'a ta, se me credi, că colacii si vinarsulu impartitu la inmormentarea ta mai alesu celoru ce nu au lipsa de acelea, sufletulu teu nu'lu voru duce intru imperati'a ceriului. Nu e destulu de dorerósa lovitur'a adeseori pentru famili'a unui bietu de omu seracu, că móre d. e. tat'a ori mam'a, ci orfanii remasi acést'a plága si-o marescu prin aceea, că o parte insemnata adeseori tóta recol'ta de grâu, ori in lips'a acesteia o suma insemnata de bucate imprumutate, séu pôte cumparate cu bani scumpi o prefacu in colaci, numai că se póta dá pomana celoru adunati la inmormentare, fara de a se luá in consideratiune, că ore sunt aceia de categori'a celoru seraci, pre cari dupa moral'a crestina suntemu datori a'i ajutá.

3. Dara se amintescu ceva si despre lucsul, despre care la inceputulu acestui discursu amu disu, că s'a incuibatu in poporul nostru. Erá unu tempu, onorata adunare, cându feme'i'a romana 'si imbracă cas'a si famili'a numai cu productulu mániloru sale.

Acésta dexteritate in industri'a de casa a femeiloru romane de pre la sate nu numai că nu a incetatu, fara din contra in unele comune din despartimentulu nostru a făcutu pasi fôrte imbucuratori. Doveđile cele mai imbucurátorie in acést'a privintia ne sunt tieseturile si cuseturile frumöse si trainice din giurulu Turdei, de pre Muresiu, Càmpia si din unele comune din fostulu scaunu alu Ariesiului.

E dorerosu inse, cându vedemu, că poporul nostru nu e indestulitu numai cu industri'a sa domestica, ci puținii sei banisiori si'i mai dà si pentru productele fabricelor. Vreu se affirmu prin acést'a, că luxulu, care 'si are loculu numai acolo, unde este si prisosu, își secera victimele sale, silindu'lu a'si lapedá portulu stramosiescu bunu si trainicu si a'si cumperá sdrentie de fabrica slabe si scumpe, a despretiui opinc'a smernica, usióra si comóda si a'si cumperá cisme frumöse si scumpe, fia aceste chiar si din pretiulu unei singure vaci cu lapte ce a avutu la casa, ori din pretiulu celui din urma capetiulu de pamentu, pentru care parintii sei in vremile

grele de jobagia au versatu şiróie de lacrimi si sudori in brazd'a domnésca.

Din punctu de vedere geograficu, despartimentulu nostru respective teritoriulu acestui'a ar' formá 2 pàrti, si adeca in càmpia si in partea care se estinde in muntii apuseni.

Din bunavointi'a stimatului nostru confrate Basiliu Suciú, adunarea despartimentului nostru presenta tie-nendu-se aici in Càmpia, dati-mi voie dloru, inainte de a-mi incheia acestu discursu a atinge ceva despre Càmpia. Dóra nici o parte a Transilvaniei n'a fostu si nu este espusa la atàta critica, dara si la atàtea tentatiuni, cá si Càmpi'a, séu mai bine disu poporatiunea romàna de aici. Cu deosebire i se imputá, 'i se mai imputa si astadi, cà pre lãnga tóta bunatatea pamentului séu, poporulu este seracu — in totu respectulu. Sunt, dejá mai bine de 3 diecenii de càndu unu scriitoriu de nationalitate streina dicea despre romanulu din Càmpia, cà tóta lumea lor se estinde pàna la orasiulu celu mai aprópe, tóta sciinti'a pàna la córnelu plugului, si tóta artea pàna la fluierulu pastorescu. Unu altu scriitoriu in timpul mai recentu in ferbintiél'a fantasiei sale, ce'i caracterisédia tóte scrierile, inpinsu si de o buna dosa de rancóre fácia de elementulu romanu, Càmpi'a ni-o infatiosiéza cá si unu pamentu binecuventatu de Ddiéu, care ar' putea fi Canaanulu Transilvaniei, fiindu in stare de a nutrí 50—60 mii de locuitori, pre càndu in starea-i de acum'a este cuibulu seraciei si cà abia póte sustiné 15,000 ómeni lenesi, ignoranti, bigoti si beţivi, cari in locu de a'si lucrá mosiele destulu de mari, 'si petrecu dilele in cràsma la beţie pradàndu si astadi bucatele man'a pamentului, si ne profetiesce, cà preste càtiv'a ani o mare parte din moşile romanesci de pre càmpie, voru deveni proprietatea jidaniloru.

Totu acestu scriitoriu pre romanii din Càmpia 'i asemena cu beduinii, la cari agricultur'a se afla in starea cea mai primitiva, sgariindu-'si pamenturile cele din apropierea, ér' celea mai departate lasàndule de pasiune. Figuri palide si murdare, cu o privire suspecta, dice elu cà vedi esindu din nescari bordee cufundate in pamentu, umede si lipsite de lumina, neputendu strabate radiele sórelui prin ferestrele angustate si mici. Seraci materialminte si intunecati spiritualminte, dintre cari in mai multe comune nu affi unulu, care se scie scie si cetí, afara de preoti si docenti.

Déca tóte acestea asertiuni le amu luá de bani buni, atunci ar' trebúi se ajungemu la acea convingere dorerósa, cà elementulu nostru de pre Càmpia se afla chiaru in marginea abisului de perire, cà romanii din Càmpia sunt o céta de Lazaroni, cà ei in corpulu natiunei nóstre forméza unu membru infectatu de o bóla ucidiatória, sau unu membru putredu.

Dara celea citate pàna ací din scriitorii straini avemu de a le privi numai cá partea inversa a starei actuali, numai cá umbr'a din tabloulu realu, de órece trebue se constatamu cu placere, cà in Càmpia respective la poporatiunea de aici, mai alesu de càndu i se au des-

chisu liniile de comunicatiune pentru ea nepretiuite, se póte observá inaintare imbucuratória.

Associatiunea nóstra si respective despartimentulu nostru, noi toti inteligentii avemu datorinti'a sfanta de a indemná pre poporu prin cuvinte si exemple, cà se'si desvólte activitatea sa in aceea directiune si pre acelu terenu, cari 'i sunt mai de indemàna si mai corespunditorie intre impregiurarile sale de a'si imbunatatí starea.

Poporulu romanu din Càmpia numai prin agricultura si economia mai rationala póte sperá unu venitoriu siguru, prin urmare déca indemnările ce ţintescu la acestu modu de viétia vre-undev'a au locu si terenu de mare interesu si multu promitietoriu, de siguru, cà acelea au locu si terenu la tieranulu romanu de pre Càmpia.

Amu enumeratu dloru si On. Adunare generala numai pre scurtu si numai câteva dintre cauzele si impregiurarile triste, din cari resulta seracirea poporului romanu. Acum'a ar' fi se amintescu cev'a si despre acelea mijlóce, prin cari sórtea lui se-ar' potea imbunatatí. Atari mijlóce, lucru firescu, cà nu potu fi altele decátu :

1. Cultivarea pamentului in modu mai rationalu, spre care scopu mai multu potu contribuí proprietarii inteligenti si preotimea nóstra, cari petrecu in mijloculu poporului, càci sciindu bine, cà poporulu nostru nefiindu amicu alu teoriei, la densulu mai multu influintiédia exemplele practice.

2. Promovarea gradinaritului si a pomaritului, plantarea arboriloru in locuri desierte si sadirea paduriloru pre atàta teritoriu puçinu folositu, ceea ce ar fi de mare insemnatate si din punctu de vedere higienicu si climaticu.

3. Educatiunea scolastica si cultur'a, cari in timpul de adi sunt singurele mijlóce pentru subsistenti'a si bunastarea fiesce-càrui poporu. Sciinti'a si averea sunt conditiunile de viatia la popóre, cá si la individi, sciinti'a si averea séu progresulu intelectualu si materialu alu poporului romanu este si devis'a Asociatiunei si in legatura cu acést'a a despartimentului nostru, sciindu bine, cà din ómeni prosti si seraci nu vei putea formá nici odata o natiune puternica, nici caractere solide, fiindu-cà aceia voru fi portati de venturile impregiurariloru.

Elementele economice ale familiei.

(Dupa economistulu Dr. Lorenz de Stein, comunicatu in traducere libera de Ieronimu G. Baritiu).

Nu póte fi chiemarea nóstra a face la loculu acesta cercetari despre fiinti'a mai inalta a familiei. Este inse mai pre susu de ori-ce indoiala, cà o aparitiune care fara se astepte sila, întèmplarea séu aperceptiunea sa logica si se repetéza la tóte popórale si in toti timpii aprópe sub aceasi forma, cà manifestarea unei puteri ce trece departe preste fia-care individuu singuraticu, are o profunda insemnatate etica, ce cuprinde omenimea intréga. A examina acést'a nu este tréb'a sciintiei avutiiloru. Pentru acést'a sciintia famili'a este unitatea prima si fi-

réscă a vieții economice. Aci din persóna economica singuratică se face prim'a personalitate economica. Si chiar in form'a acésta prima a ei recunóstemu faptul, că in acésta unitate sunt inbinare si avasate una la alta, nu puteri economice productive, egale, ci esentialu diferite, a căroru menire este a recunóste acésta inbinare factica că un organismu economicu, in care tocmai deosebirea ajunge a fi conditiunea unei desvoltari egale — o icóna acésta a lumii, in care tocma cea mai adénca deosebire a personalitatiloru conditionésa si produce cea mai inalta unitate in comunitatea vietii si a progresului ei. Acésta este usioru cându se ia in considerare numai diferinti'a de seksu; devine inse grea cându se considera egalitatea fiintiei personalitati cu privire la diferenti'a secului.

Actulu, prin care se naste acést'a comunitate intre secursi este casatoria. Pentru noi si casatoria póte fi numai o aparitiune economica. In acestu sensu la inceputu ea este comunitatea tuturor avutiiloru si remâne totdeauna comunitatea vietii economice. Considerându-o din acestu punctu de vedere, apoi aci se desvólta o icóna insemnata si nesecata in bogati'a sa, a cărei ultimu sens va remânea pentru vecie, a da ideei abstracte a unitatii in diferentia, primul corpu ce formédia bas'a intregii esistencie omenesti.

Daca in cadrulu acesta ingustu alu vietii economice unitare barbatulu si femeia ar fi egali, atunci n'ar putea exista notiunea economica a familiei si a economiei de casa, ci ar exista numai capitale singuratic, comertiu, contractu si intreprindere. Cându inse ambii n'ar fi decâtu numai neegali, atunci nu ar fi posibila acea unitate, care cu tóte acestea, cu sau fara reflexiune, se renaste in fia-care di. Daca deci famili'a este unitatea diferiteloru, apoi acésta se póte intempla numai asia, că fia-care din elementele diferite conditionédia desvoltarea celuilaltu. In fruntea tuturor deductiuniloru ce urmédia de aci, stă propositiunea ce si-o póte formula ori si cine cu tóta claritatea, că: fia-care viatia familiara este totodata si o viatia economica si depinde, că si viati'a universului dela viati'a avutiiloru, chiar si in marginile sale înguste, dela starea, desvoltarea si armonia elementelor sale economice.

Din momentulu, in care consideramu famili'a cá o personalitate economica de sine statatóre, ea trebuie in feliulu seu se contina cei trei factori elementari ai ori cărei vietie economice si adeca: productiunea, consumtiunea si reproductiunea. Si aci este punctulu, in care fiinti'a familiei 'si desvólta caracterulu seu particularu fatia cu notiunea economiei singulare. Pentru că pre cându in economi'a singulara acele categorii se afla in nediferentiate, acele in familia se desfacu un'a de alta in modu independentu si 'si afla in marginile ei purtatori individuali si asia in familia barbatulu reprezenta productiunea, femeia consumtiunea si copii reproductiunea. Primindu acestu rolu acesti trei factori, chiaru fara se aiba o consciintia clara despre natur'a lor, incepu in modu independentu functiunea lor economica.

Aceste functiuni, considerate cá unu intregu individualu si de sine statatoru, formédia propri'a economia de casa. Prin barbatu, femeia si copilu in relatiunile lor reciproce, care se reinnoescu in fia-care di, se preface acésta economia de casa intr'unu organismu economicu admirabilu petrunsu in tóte punctele de cei mai sublimi coeficienti etici, care insemnédia inceputulu si totodata finitulu ori-cărei vietii economice. Acestu organismu economicu alu vietii familiare se basédia pe divisiunea labórei si nu a unei curatu mecanice, ci organice.

Barbatulu are se produca nu numai pentru a cástiga avere, ci pentru cá prin productiunea lui si productivitatea aceleia se dea intregii familiei acea putere si independentia, care este marele resultatu alu fia-carei fapte active si fara care védia intre contimporani si independenti'a fatia de puterea inriuririloru straine este imposibila pentru intrég'a familie, pentru femeia si pentru copilu; ținta finala etica a acestei ordine, care au lasatu labórea productiva pe sém'a barbatului, este simtiulu puterii si alu onórei familiei si alu libertatii membriloru aceleia, a cărei expresiune este stim'a către numele ce'lu pórtă in comunu. De alta parte femeia are nu mai puțin onorific'a chiemare a inaltia in consumtiunea casei satisfacerea trebuintelor la placere si a preface gustarea celor ce ofere mán'a ei in isvoru de putere noua pentru creatiunile barbatului, preste care ea pe nesciute răspândește acelu parfum, care din calicele flórei produce fructulu. Acésta este labórea ei. Inpreuna inse ei ambii se lupta cu capitalulu marginítu, de care 'i-au legatu in comunu casatori'a: le este comuna la ambii problem'a, care pune mesura in relatiunea intre productiune si consumtiune, le este comunu planulu si calcularea aceleia si comunu le este capitalulu cástigatu, din care isvoreste o bucuria indoita, pentru-că fia-care crede a primí jumetatea sa din mán'a celuilaltu si gustarea celor cástigate in multamirea intima ce se reinnoieste in fia-care di, primindu si dându. Este o nefericire, cându acésta armonia intrínseca este conturbata prin o purtare séu fapta reasieste unu adeveratu regresu, daca fiinti'a casatoriei este întórsa pe dosu, cându barbatulu vrea se fia totodata si femeia, sau femeia si barbatu. Economiceste vorbindu, casatori'a nu este egalitatea intre egali, ci intre diferiti, a căroru unitate este conditiunea pentru desvoltarea fia-carei pârți. Pretensiunea unei egalitati absolute intre barbatu si femeia nu este numai fisiceste o contradicere ce nu se póte deslega pentru egalitatea secului, dar este negatiunea basei a ori-cărei desvoltari, care fara diferentia nu este posibila. Daca ea este altceva, apoi in cele mai de aproape consecentie ale sale devine in opozitiune de interese si prin acésta la dissolvarea casatoriei si a chiemarei sale etice. Firea mai superióra a lucruriloru, care dá casatoriei copilulu ce este alu ambiloru, nu o voieste acésta. Sciinti'a economiei probéza in cadrulu seu ingustu, că acea separare nu contribue la atingerea propriului scopu, care este cástigulu si particular'a formare de capitalu pentru ambele pârți, ci din contra 'lu distruge, că amenintia

nu numai ereditatea educatiunii si a iubirii copilului, care pòte creste si a se desvolta numai unde productiunea si consumtiunea se conditionéda si se produc reciproc.

Din acestu punctu de vedere se pòte cunoște adevérat'a chiamare a economiei casnice. Ea nu ne invatia, cà ce posede, in economia barbatulu si femeia pentru sine séu ce posedu, pentru si prin altii, ce càstiga si gusta, ci ea este sciintia, care ne invatia, cà ce sunt si ce lucra in acea divisiune a laborei singuraticii membri ai familiei intre sine.

In urmatóarele vomu face deci locu, celu puțin in liniamente generale, espunerei acestei fiiintie a economiei, ce se desface in productiune, consumtiune si reproductiune.

1. Productiunea economica si barbatulu.

Este fòrte lesne a ficsa chiamarea economica a barbatulu in productiune si totusi fòrte greu a o realiza in particularu, pentru-cà acésta chiamare nu este alta, decâtu aceea a capitalulu singuraticu. Tòte relatiunile si notiunile acestuia reapar si aci: capitalu singuraticu, labóre, intrate, venite in tòte formele; pentru-cà capitalulu singuraticu productivu este insusi averea in mán'a barbatulu lucratoriu. Nu vomu urmari aci cum se forméda acésta in parte dupa individualitatea barbatulu, in parte dupa averea si venitulul seu. Aci este punctulu, in care individualitatea economiei singulare se manifestéza in afara si unde formarea capitalulu cu contrapunerea interese-loru le cuprinde si pe acestea. In acést'a contrapunere se desvòlta mai àntàiu viati'a individuala a fia-càrei economii in raportu cu circulatiunea intréga si orice definitiune mai precisa a chiamarei barbatulu productivu nu pòte cuprinde decâtu liniamentele principale si generale, in care caracterulu personalu alu barbatulu se intipareste mai adesea in modu otaritu celui economicu alu averei. Numai acolo, unde càstigulu adevératu obținutu prin activitatea puterei càstigatóre intra in viati'a propriei economii, apare positiunea economica a barbatulu.

Barbatulu cà representantu alu persónei economice in familia pórtà totodata responsabilitatea pentru venitele aceleia si pentru cà acestea cuprindu mesura si modulu miscarei economice interne, este prin urmare si siefulu economiei de casa. Pre cându inse acele venite depindu dela elu, nu'i este cu putintia a predomni intrebuintiarea spseloru in internulu economiei casnice. Càtra acestea se adreséda elu cu trebuintiele sale si acestea sunt ordinea, valórea si gustulu in ceea-ce ilu multiameste viati'a casnica. Aci ni se presenta momentulu, prin care tocmai acésta viatia a economiei casnice 'si càstiga propri'a importantia economica si pe care ar trebui se o intieléga fia-care femeia inainte de a pasi la casatorie. Acele momente in inpacarea trebuintieloru dilnice umplu sufletulu barbatulu cu o intima simpatia, ce se reinnoieste in fia-care di pentru soci'a s'a, ci ele devinu de siguru puteri productive in viati'a singuratica, strabatédu labórea barbatulu cu caldur'a sa

dulce si facéndui-o mai usióra si placuta, pentru-cà ele in adevèru sunt rezultatulu economicu ce se ofere barbatulu cà placeri ale vietiei sale. Este óre atátu de greu, educatiunei unei femei se o faca se intieléga acést'a si fara o sistema a economiei nationale? Atátu este siguru, cà cu acésta incede terenulu, pe care se manifestéda marea functiune a femeiei in viati'a economica.

II. Femeia si economi'a casei.

E prea adevératu, cà ceea-ce numimu noi seculu, n'are a face nimicu cu viati'a economica. Totu asia de adevératu este, cà femeia pòte posede, produce si consuma ca si bàrbatul, ba multe chiar mai bine cà elu. Dar' adevératu este si aceea, cà in femeia se afla si mai multu decâtu puterea de a càstiga avere si cà „idea emancipareii“ insemnéda prin urmare sara-cirea ideei despre femeie. Pentru-cà ceea-ce insemnéda acésta idee, se desvòlta pentru viati'a avutiiloru nu in „lucuru femeiescu, ci in economi'a casnica.

Ceea-ce numimu noi „femeia“, ni se presenta numai unde puterea productiva a barbatulu cum si aceea a femeiei se reintórce spre sine insusi obosita de pe nedesecatele terene ale chiamarei loru si voiesce se reafle in economia loru ceea-ce trebue se poséda cinev'a pentru de a putea atinge acele ținte esterne, adeca traiulu linistitu pentru sine, meditarea asupra ceea-ce'i aparține mai propriu, participarea si gustarea acelei pàrti din viati'a comuna, pe care si-o au càstigatu prin truda de preste di. Punctulu pe care se petrece acésta, patri'a economica propriu disa, este cas'a. Cas'a este domeniulu, care este in prim'a linie alu femeiei si pe care barbatulu devine alu femeiei. Numai in acestu locu se petrece inplinirea personalitatii prin raportulu celor dou seculuri; numai in casa 'si afla femeia cea mai inalta chiamare a sa, pentru-cà ea numai in casa 'si pòte desvolta adevérat'a ei individualitate. Nu pentru-cà dóra femeia ar aparține numai si exclusivu la casa! tocmai intru càtu de puțin aparține si barbatulu exclusivu nimei labórei. Dar lucrulu barbatulu nu este chiamarea femeiei, fara in-doiala cà seculu femeiescu se aiba aptitudinea de a'si càstiga prin labórea propria si independentia proprie; dar càstigulu prin mán'a femeiesca nu este chiamarea ei. Adevérat'a ei chiamare este cu totul alt'a si numai in aceea ajunge ea a fi de aceeaasi conditiune cu barbatulu. Unde ea pasiesce cà concurenta a acestuia si directu productiva, ajunge in fine totusi a fi numai unu barbatu slabutiu, pentru-cà puțin lucrari sunt, in care barbatulu cà putere productiva se nu intreaca pe femeia si nici una, in care pasindu ea cà concurenta a barbatulu n'ar inceta de a mai fi femeia. Pentru-cà aci, fiindu supusa legiloru generale si fara mila ale concurentiei, va avea se suferi indoitu, pentru-cà ea are sentimentulu, cà pe acestu terenu ea n'ar trebui se suferi. In fapta aci nu esista alta deosebire intre femeia si barbatulu lucratoriu, decâtu diferenti'a in puterea productiva. Esista o deosebire adénca si totodata sociala intre lucratóre si femeia lucratóre. Ceea ce in adevèru

este femeia și ceea-ce constituie puternica basă a importanței sale în viața avuților, este puterea ei apropiată irezistibilă asupra consumțiunii economice, adevărată ei problemă economică și organică: casnicia! În această constă marea ei funcțiune de a-și reafirma individualitatea sa, trebuințele ei mai adânci și acorduri și în uniformitatea zilnică a casei, a prefăce cele obișnuite plăcute, er' cele neobișnuite demne de a fi gustate și a împrumuta prin iubirea către ai săi, prin înțelegerea gustării și prin aceea economie înțeleptă ce nici-odată nuse arată în cazuri singurătice, ci reiese ca rezultat final al întregii economii de casă, modestelor mijloace de care dispune aceea-ce în consumare primește a doua sa formă și figură, adică valoarea liberă în satisfacerea de sine neliberă a trebuinței. Și așa singurul numai femeia în casă — și fericite de cel ce o au aflat — este în stare a înbina procesul conservării economice a puterii lucrătoare cu particularitatea și adesea marginată măsură a averii și cu egoismul propriu, ba chiar și cu egoismul barbatului. Pe terenul primu ea este stăpâna puterilor celor mici, er' pe cel de al doilea daruirea gustărilor mici; în primul caz ea obține, prin nefinită repetare a luptei sale cu bagatele unu rezultat mare, er' în al doilea ea da naștere la sentimentul de armonie a întregii vieți prin nesfârșita înnoire a bucuriei cauzate prin acele bagatele și recunoștința pe care o oferă inimă înveselită acelei mâni grijitoare și iubite, contribuie erasi la înviorarea puterii, care în câștigul obținut cu voia bună află mijloace a răspândi acolo bucuria, unde iubeste cineva. În această reciprocitate este cuprinsă o armonie foarte profundă, în care se reintrunesc și viața economică a oamenilor de altcum așa de diferiți, și chiar viața avuților ne arată într-o iconă pretinsoasă, cum și cea mai puternică individualitate numai atunci se simte multămită, cându se poate întregi prin o a doua.

Știința economiei este silită a se multămi în privința acestei cu punctul de vedere generalu ce și l'au putut câștiga. Este o lucrare proprie, a' espune noțiunea, ființa și dezvoltarea organică specială a economiei casnice. Dar' ori-cum ar fi acelea formulate, necontestat este și remane: că nici unu popor pe lume nu poate fi nobil fără femeia nobilă, și nu va putea fi bogat fără femeia brăve și casnică.

III. Copilul în economie a casei.

Este în natură omenesca, că copilul se fia mai întâi înțeles și considerat că unu momentu eticu. Dar' economie a națională îl poate totuși considera numai că factoru economicu activu prin sine însuși, și însemnatatea lui aci se lega foarte strinsu de cele arătate mai înainte.

La marginea, unde viața omului pierde facultatea de a reproduce puterea lucrătoare și unde măsură omenesca apare că amortire a activității câștigătoare și eco-

nomisătoare, întră copilul în economie a familiei. Legătura între părinți și copil este aceea verigă în lanțu, care lega infinitul trecut de viitorul infinitu. În economie a singulară elu este puterea lucrătoare personală, ce s'au renascut prin sine însasi. În sensul acesta copilul și cu puterea sa câștigătoare este produsul familiei. Copilul este purtătorul proviziunii de cunoștințe, experiența și în urma și alu avuților, care formează rezultatul muncii părinților în viața lor. Copilul deci este adevărată lor bogăție. Lui i se subordonează toate formele și speciile de câștigare a avuților și a prisosurilor; pentru copil dau ce au economisit și în copil economisesc ei ce nu pot câștiga în capitalu. În educațiunea lui i dau caracterul lor, în instrucțiunea lui bunurile lor spirituale pe calea vieții sale și în ceea-ce au câștigat ei, ce este rezultatul vieții lor trecute, basă pentru viața lui începută. În copil capitalul trecutului se prefăce în capital al viitorului, pentru-că copilul este deslegarea problemei, cum se poate face progresu chiar și acolo, unde capitale de bunuri și valori nu pot crește. Iubirea către copil eternă și nedestructibilă, este totodată speranța inconștientă, că copilul va ajunge se realizeze ceea-ce n'au mai fost în stare a realiza noi. În copil noi privim departe preste noi însine. Acea barieră ce ne-au fost pusă nouă prin marginile noastre referințe, are se fia sfărmată în viața copilului, în elu vom afla dezvoltarea liberă și frumoasă, ce nouă ne-au fost denegată și dacă ne străduim pentru elu și traim în elu, apoi visul despre viitorul său, este plăcerea pentru ceea-ce noi nu mai putem gusta. Din acestu motiv tată și mamă devin în lucru și economie erasi ună, precum sunt ună în copilul lor, în iubirea lor pentru elu și în speranțele și grijirile lor pentru viitorul lui. Unu popor, în care fia-care tată de familie nu aspira și fia-care mamă nu crede, că copilul va fi și va avea ceva mai bunu, decâtu cum au fost și au avut ei, și în care amândoi nu facu pentru copii lor, ceea-ce n'au obosit a face pentru sine, nu va ajunge a fi popor mare, pentru-că în copii ni se renasce și economisesc cel mai înalt cuprinsu alu problemei vieții noastre, ori apoi adesea ni se frâng prin ei.

Cea mai deaproape consecință economică a acestui raport al copilului către părinți este totdeauna, că acela născut cu toate puterile sale prin familie, trebuie se ia asupra și susținerea acestei familii, cându bețănietă se neferice i facu cu neputința a se susține ea însasi. Nu este trebă noastră a dezvolta acele sentimente, ce par a face superflua această frază, dar totuși valoarea acestei păreri curate economice constă în aceea, că ea are dreptul a se manifesta în casu, cându acel sentimentu refuză serviciul său animei nenobile a copilului.

Diagnosele Cryptogameloru vasculare, care provinu spontanu in Transilvani'a.

De Florianu Porcius, Cav. alu ordinului corónei de feru class'a
III., vice-capitanu emeritatu.

(Urmare si fine).

Woodsia R. Br. *Woodsie* (Vudsie).

Sporii subrotundi, situati pre pagin'a inferióra a segmenteloru frundiei. Indusiulu representatu prin unu involucru caliciformu, care jace sub sori, pre cari 'i invalesce si e pre margini fimbriatu.

W. hyperborea Koch (Polypodium hyperboreum Wahlbrg flor. suec. Acrostichum Marantae Wulf. **W. hyperboree**. Frundiele dupa circumferintia oblongi, ori lanceolate, pre pagin'a inferióra paleaceu-hirsute, totu asemenea si stipitele si petiolulu comunu, simplu penate, penele ovate, ori ovatu-lanceolate, penatifide, segmentele subrotunde ori ovate, pre margini de totu intregi, ori si numai puçinu obtusu-crenate. Frundiele dela 0.04—0.10 metri lungi.

Acésta specie presinta dóue forme:

α. arvonica Koch. (Polypodium arvonicum Wither. Polypodium hyperboreum Swartz. Acrostichum hyperboreum Lilj. Ceterach alpinum D. C.) Penele scurte, triangularu-ovate, segmentele infime, (1—2) cu marginile preste olalta, ori atin-gendu-se, celealalte intrunite.

β. rufidula Koch. (*Woodsia ilvensis* R. Br. Acrostichum ilvense L. Polypodium ilvense Swartz. Polypodium Marantae Hoffm. Polystichum Marantae Roth. Aspidium rufidulum Swartz). Penele mai lanceolate, segmentele acestora intre sine mai departate. Pre locuri stâncóse in reg. montana, subalpina si alpina.

In fostulu districtu alu Naseudului am aflatu pâna acuma numai forma *α. arvonica* in reg. subalpina.

E inse probabilu, cà provine si forma *β. rufidula*, de óre-ce amu vediut-o colectata de pre muntii Bucovinei situati in vecinatatea teritoriului fostului districtu alu Naseudului.

Asplenium L. *Aspleniu*.

Sorii lineari, ori ovali, situati pre pagin'a inferióra a segmenteloru frundiei, indusiati. Indusiulu membranaceu, linearu, ori transversalminte ovalu, dereptu, ori si subsemilunaru (cu deosebire la sorii inferiori), afiutu pre marginea esterióra a fia-carui soru, pre cea interióra apertu.

Che'i'a speciiloru.

1. Frundiele simplu- ori bi-tripenate, inse nu furcatu-divise.
2. Frundiele bi-tripenate.
3. Frundiele dupa circumferintia elipticu-oblongi, spre basa si spre vèrfu decrescente, in totu casulu la basa mai anguste . . . *A. Filix femina*.
- 3* Frundiele dupa circumferintia triangularu-ovate, ori deltoideu-oblongi, ori si lanceolate, in totu casulu inse la basa evidentu mai late.
4. Frundiele preste totu bi-tripenate.

5. Frundiele bi-tripenate, dupa circumferintia deltoideu-oblongi, lungu-acuminate. Indusiulu pre margini intregu *A. Adiantum nigrum*.
- 5* Frundiele bi-tripenate, dupa circumferintia triangularu-ovate. Indusiulu pre margini laceratu-fimbriata . . . *A. Ruta muraria*.

- 4* Frundiele numai in partea inferióra bi-penate, dela mijlocu in susu numai simplu penate. Indusiulu pre margini de totu intregu . . . *A. germanicum*.

- 2* Frundiele preste totu numai simplu penate
6. Stipitele si cu petiolulu comunu preste totu de colóre bruna si lucitóre. *A. Trichomanes*.

- 6* Stipitele numai in partea sa inferióra de colóre bruna, in cea superióra, dimpreuna cu petiolulu comunu de colóre deschisu-verde . . . *A. viride*.

- 1* Frundiele furcatu-divise, composite din 2—4 folióle petiolulate . . . *A. septentrionale*.

Descrierea in specialu.

A. Filix femine Bernh. (Polypodium Filix femina L. Aspidium Filix femina Swartz. Athyrium Filix femina Roth). **A. femeninu**. Frundiele dupa circumferintia elipticu-oblongi, spre vèrfu acuminate si spre basa angustate, bipenate, penele lungu acuminate, penulele lanceolate, penatifide, pâna penatpartite, segmentele ovate ori oblongi, dentate, denții acuți, ori obtusiasculi, mutici. Indusiulu transversalminte ovalu, pre margini fimbriatu-laceratu, alu penuleloru inferióre semilunaru. Frundiele dela 0.4—1.0 metru inalte.

Variaza, inse astfeliu, încátu formele extreme se léga intre sine prin forme intermediare.

Prin paduri de fagu si de bradu la locuri mai multu petróse in reg. montana pâna subalpina.

Provine si in fostulu districtu alu Naseudului.

Observare. Baumgarten si dupa acesta Fuss si Schur indica pre alpii Brasiovului si deodata si pre teritoriulu fostului districtu alu Naseudului si aci specialminte pre tiermurii fluviului Somesiu speci'a *Athyrium fontanum* Roth (*Asplenium Halleri* R. Br.), care inse s'a constatat a nu fi acésta specie, ci *Cystopteris regia* Presl. Eu inca nu amu aflatu in acestu ținutu *A. fontanum* Roth, care altcum provine in Elveti'a.

A. Adiantum nigrum L. (*Adiantum Capillus Veneris* Bmgt. Trans. et Aut. Trans. non L.) **A. negriciosu**. Frundiele dupa circumferintia deltoideu-oblongi, la vèrfu acuminate, lucitóre, bipenate si la basa aprópe tripenate, penele — incepèdu dela basa — decrescente, penulele ovate, acutu-serrate, spre basa cuneate si aci de totu intregi, cea superióre confluenta. Indusiulu pre margini intregu. Frundiele dela 0.08—0.35 metri inalte.

Variaza:

β. Serpentina Koch. (*A. serpentina* Tausch). Penulele mai mici, mai departate, cea infime mai profundu lobate.

Prin fisiurile stânciloru printre muschiu la locuri umbrite in reg. montana si subalpina.

Pre teritoriulu fostului districtu alu Naseudului amu aflatu pâna acum numai var. β . *Serpentini* nu departe de comun'a Romuli.

A. Ruta muraria L. A. de muri. Frundiele dupa circumferintia triangularu-ovate, deltoidee, ori latu-ovate, bi-tripenate, coriacee, glabre, ori si munit cu peri lungi glanduliferi departati, penele câte 3—5 alterne, celea dela vârfulu laminei confluyente, celea inferiôre ovate, penatisecte ori penatpartite, penulele 3-lobate, lobii crenati, ori si incisu-crenati. Indusiulu glabru, linearu, pre margini laceratu-fimbriatu. Sorii pre fia-care segmentu câte 2—6, la urma confluenti. Stipitele cu unu sulcu longitudinalu, opacu, la basa brunu coloratu. Acesta arata aprôpe de basa la sectiunea transversala o grupa négra de celule anteposita fasciculului vascularu, ce e aprôpe de punctulu cantralu. Frundiele dela 0.04—0.15 metri inalte.

Pre localitati stâncôse, pre muri vechi s'au ruinati cu deosebire pre solu de calcaru, in reg. inferiôra si in cea montana.

Provine si in fostulu districtu alu Naseudului.

Observare. *A. lepidum* Presl., care pâna acumu nu e cunoscutu din Transilvani'a, inse care provine in Ostulu Ungariei, difera de *A. Ruta muraria* L., cu care altcum are asemenare, prin acea, că lamin'a si indusiulu sunt munit cu peri glanduliferi fôrte mici, segmentele laminei sunt fôrte subtiri si aprôpe pelucide, apoi prin lipsa grupei negre de celule anteposita fasciculului vascularu.

A. germanicum Weis (*A. Breynii* Retz. *A. alternifolium* Wulf). **A. germanicu.** Frundiele dupa circumferintia lanceolate, sau triangularu-lanceolate, in partea inferiôra bipenate, iara dela mijlocu in susu numai simplu penate, penele alterne, departate, erecte, cuneiforme, la vârfulu incisu-dentate, penele celea dela mijloculu petiolului comunu la vârfulu bi-trifide, iara celea infime bi-tripartitu-penatifide si mai lungi, laciniile cuneate. Sorii puçini, lungi si angusti. Indusiulu pre marigini de totu intregu. Stipitele la basa brunu si lucitoriu. Frundiele dela 0.06—0.18 metri inalte.

Prin fisurile stânciloru la locu cam umedu, in reg. montana si subalpina.

In fostulu districtu alu Naseudului nu s'a aflatu pâna acumu.

A. Trichomanes L. A. brunu. Frundiele dupa circumferintia lanceolatu-lineare, simplu penate, penele ovale, ori subrotunde, repande, ori si crenulate, la basa truncate, ori si subcuneate. Stipitele glabru si deinpreuna cu petiolulu comunu preste totu de colôre bruna, lucitôre. Petiolulu comunu cu doue margini anguste, scariôse si subtilu denticulate. Frundiele dela 0.05—0.15 metri inalte.

Pre localitati petrôse sau stâncôse in reg. montana pâna in cea subalpina.

In fostulu districtu alu Naseudului inca provine.

A. viride Huds. **A. verde.** Frundiele dupa circumferintia lanceolatu-lineare, simplu penate, penele rombeu-subrotunde, crenate, la basa truncatu-cuneate. Stipitele cu peri articulati rari. Petiolulu comunu fâra margini scariôse. Stipitele in partea inferiôra de colôre bruna, in cea superiôra dimpreuna cu petiolulu comunu de colôre verde-deschisa. Frundiele dela 0.05—0.15 metri inalte.

Pre asemenea localitati că si specia precedentă.

Acésta inca provine in fostulu districtu alu Naseudului.

A. septemtrionale Swartz (*Acrostichum septemtrionale* L. *Scolopendrium septemtrionale* Roth. *Acropteris septemtrionale* Link. *Blechnum septemtrionale* Waltr). **A septemtrionalu.** Frundiele lungu- si filiformu-stipitate, furcatu-divise, purtendu 2—4 foliôle petiolulate, foliôlele lineare, ori linearu lanceolate, la basa de totu intregi, iara pre margini cu 1—2 denti, apoi la vârfulu incisu — 3 dentate. Sorii confluenti. Plânt'a dela 0.05—0.15 metri lunga.

Prin fisurile stânciloru si la locuri petrôse in reg. montana si subalpina.

Pre teritoriulu fostului districtu alu Naseudului pâna acumu nu s'a aflatu.

Scolopendrium Smith. *Scolopendriu.*

Sorii lineari, derepti, situati pre pagin'a inferiôra a laminei intregi, fatia de côsta medie a laminei in directiune oblicu-transversala, iara intre sine paraleli, indusiati. Indusiulu membranaceu, afitu de ambele laturi a soriloru, desfăcându-se de asupra acestor'a.

S. vulgare Smith. (*S. officinarum* Swartz. *Asplenium Scolopendrium* L.) **S. vulgaru.** Vulg. Limb'a boului, Limb'a vacei, Limb'a cerbului, Limb'a vecina. Frundiele intregi (lamina nedivisa), lanceolate, ori oblongu-lanceolate, la basa cordate, glabre, pre pagin'a superiôra lucitôre, dela 0.18—40 metri lungi.

Pre localitati montane umbrite stâncôse sau petrôse.

Provine si in fostulu districtu alu Naseudului.

Observare. Acésta plânta se folosesce de poporu că medicina pentru nadusiala.

Blechnum L. *Blechnu.*

Sorii lineari, derepti, elongati, situati pre pagin'a inferiôra a segmentelor frundiei, paraleli fatia de cóst'a medie si pre ambele laturi ale acestei côte, indusiati. Indusiulu membranaceu, emanatu din disculu segmentelor, continuu, pre laturea interna apertu.

B. Spicant Roth. (*B. boreale* Swartz. *Osmunda Spicant* L. *Acrostichum Spicant* Vill. *Lomaria Spicant* Desv. *Onoclea Spicant* Hoffm. *Struthiopteris Spicant* Scop). **B. vulgaru** Frundiele dupa circumferintia elongatu-lanceolate, penatpartite, neconforme: celea fructifere subdupu mai lungi decâtu celea sterile, segmentele pre margini de totu intregi scurtu acuminate, — la frundiele celea sterile lanceolata-lineare, apropiete, la celea fructifere mai departate si lineare, tôte decrescente spre basa petiolului comunu, celea infime fôrte mici. Frundiele fructifere dela 0.3—0.5 metri lungi.

Prin paduri umede in reg. montana si subalpina.

Acésta specie e indicata cu provenitôre si pre teritoriulu fostului districtu alu Naseudului si anume pre muntele Ineu (2280 metr. elevat) Eu inse nu o amu aflatu nici pe acestu munte si nici altundeva in acestu ținutu.

Pteris L. *Pteride.*

Sorii situati la marginea segmentelor frundiei, lineari, continuu, indusiati. Indusiulu membranaceu emanatu din marginea segmentelor, linearu si acoperindu din parte sorii, pre laturea interna apertu.

P. aquilina L. (*Allosorus aquilinus* Presl). **P. aquilinu.** Frundiele tôte conforme, triplicatu-penate, penulele oblongu-

ori linearu-lanceolate, obtuse, cu marginile revolute, întregi, celea infime penatífide. Frundiele dela 0.3—1.0 metri pre unele locuri si pâna la 2.5 metri înalte. Penulele glabre, ori pre ambele pagini, ori si numai pre pagin'a inferiôra pubescente.

Pre la margini de paduri, prin tufisiuri, la locuri sterile. Provine si in fostulu districtu alu Naseudului.

Allosorus Bernh. *Allosoru*.

Marginile segmentelor la frundiele fertile revolute pâna la còst'a medie (nervulu mediu) si toralôse, acoperindu sorii, partea revoluta transformata in o margine membranacee, ce substitue indusiulu si care la urma e espansa si lobata.

Sorii la inceputu subrotundi, inse ingraba confluenti constituindu unu unicu soru continuu, ce e inopitu dinaintea marginei ce'lu acopere.

A. crispus Bernh. (*Osmunda crispa* L. *Pteris crispa* All. *Onoclea crispa* Hoffm. *Acrostichum crispum* Vill. *Blechnum-crispum* Hartm. *Cryptogramma crispa* R.Br. *Struthiopteris crispa* Wallr). **A. increțitu**. Frundiele triplicatu-penate, neconforme: celea fertile mai mari decâtu celea sterile, penulele la frundiele fertile lineare, pre margini întregi, la celea sterile incise, laciniile lineare, la vèrfu bidentate, ori si întregi. Frundiele sterile laterale dela 0.10—0.20, iara celea fertile dela 0.2—0.40 metri lungi.

Pre locuri stâncôse — rar — in reg. subalpina si alpina.

Acêsta specie inca e indicata cá provenitôre pre teritoriulu fostulu districtu alu Naseudului si anume la Rodn'a. Eu inse nu o amu aflatu in acestu districtu.

Struthiopteris Willd. *Struthioptera*.

Marginile segmentelor la frundiele fertile revolute pâna la còst'a medie, torulôse, acoperindu sorii, partea revoluta transformata in o margine membranacee, ce substitue indusiulu, si care la urma e orizontalu espansa si lobulata, cadiendu in bucati de pre còst'a medie. Sorii fôrte indesuiti ocupându întregu disculu segmentelor, inse despartitu prin pareti transversali.

S. germanica Willd. (*Osmunda Struthiopteris* L. *Onoclea Struthiopteris* Hoffm.) **S. germanica**. Frundiele neconforme: celea fertile multu mai mici decâtu celea sterile, celea sterile dupa circumferintia latu-oblongi, acuminate, spre basa angustate, simplu penate, penele penatpartite, segmentele oblongi, obtuse, pre margini de totu întregi, celea fertile dupa circumferintia lanceolate, penate, penele lineare, întregi, subrotunde, la urma esplanate. Frundiele sterile dela 0.3—0.8 metri lungi.

Prin paduri si tufisiuri inse la locuri mlastinôse sau lângă paraie, in reg. inferiôra si montana.

Acêsta specie inca provine in fostulu districtu alu Naseudului.

IV. Equisetaceae DC.

Acêsta familie consista numai din unu singuru genu: **Equisetum** si se distinge de celealalte trei familii precedente prin aceea, că plântele au o tulpina articulata prevediuta pre la nodurile articulilor cu o vagina dentata si e mai adeseori ramificata, inse fara foi (frundie), apoi prin o grupare proprie a sporangiilor.

Equisetum L. *Equisetu*.

Plântele terestre, fără foi, cu o rhizoma perenala articulata si repenta, apoi cu tulpine, care pre suprafati'a lor sunt longitudinalu sulcate, sau si numai striate ori costate. La fia care nodu alu articulilor se afla o vagina, care infasiura bas'a internodiilor si care la gur'a sa e dentata, dentii mai multu mai puțin numerosi. Numerulu acestoru denti corespunde de comunu cu numerulu sulcilor sau alu strielor. Tulpin'a e ori simpla, ori si ramificata, si acesti rami, cari emitu dela noduri, forméza verticile. Uneori sunt acesti rami iarasi verticilatu-ramificati. Fructificati'a se compune din o spica terminala, consistenta din squame verticilate. Squamele sunt stipitatu-peltate, care pórta pre pagin'a lor inferiôra (dedesubtu) câte 3—4 sporangii dispuse in unu cercu. Sporangii sunt membranacee, oblongi si cu o fisura pre partea lor interióra. Sporii sunt fôrte numerosi, globosi, apiculati si incinsi cu doue fire subtile dispuse spiralminte in jurulu sporului, si acestea fire devenindu cu timpu uscate se desfacu cu putere elastica.

Cheia speciilor.

1. Tulpinele fructifere neconforme cu celea sterile, celea fructifere mai adeseori rosietece, ori albe, nici cându verdi.
2. Tulpinnle fructifere precoce (se desvólta înainte celoru sterile), fără rami, celea sterile ramificate.
3. Vaginele tulpinelor cu 8—15 denti (de comunu numai cu 8). Tulpinele sterile (de véra) verdi si ramificate *E. arvense*.
- 3* Vaginele tulpinelor cu 20—40 denti. Tulpinele sterile (de véra) albe, cu 20—40 rami simpli *E. telmateia*.
- 2* Tulpinele fructifere coetane cu celea sterile (ambele se desvólta in acelasi timpu). Tulpinele duplu ramificate. Vaginele tulpinelor cu 4—5 denti, alu ramurelelor (ramiloru secundari) cu câte 3 denti subulati *E. silvaticum*.
- 1* Tulpinele fructifere conforme cu celea sterile.
4. Spica la vèrfulu seu obtusa. Tulpinele supraterranee sunt anuale (nu persista preste iarna).
5. Tulpinele profundu sulcate. Dentii vaginelor pre dosu cu câte unu sulcu longitudinalu si cu margini late albe *E. palustre*.
- 5* Tulpinele profundu sulcate. Dentii vaginelor fără sulcu longitudinalu si cu margini fôrte anguste albe. Ramii scabri *E. inundatum*.
- 5** Tulpinele numai striate (uscate puțin sulcate), mai adeseori fără rami, ramii (cându sunt) netedi. Vaginele cu 10—20 denti alipiti, cu margini fôrte anguste albe *E. limosum*.
- 4* Spica la vèrfu acuminata-mucronata. Tulpinele supraterranee perenale (persista si preste iarna).

6. Vaginele in partea loră superiōră mai largite, infasiurându numai laxu tulpina sau ramii.
7. Tulpinele cu câte 8—15 cōste longitudinale, dela basa până către mijlocul loră ramificate. Cōstele vaginelor fără linie dorsala înpresa *E. ramosum*.
- 7* Tulpinele cu câte 6—8 cōste, simple, ori numai la baza ramificate. Cōstele vaginelor convexe și cu câte o linie dorsala profundu înpresa *E. variegatum*.
- 6* Vaginele tare strimte. Tulpinele aspre *E. hyemale*.

Descrierea în specialu.

E. arvense L. **E. de agrii**. Vulg. Barb'a ursului, Barb'a sasului, Cód'a mǎnzului, Cód'a calului, Cód'a iepei, Perulu porcǎlui, Iarba de cositoriu. Tulpinele fructifere precoce, de totu simple (fără ramii), grōse, rosietece, ori galbinii, dela 0.16—0.20 metri înalte. Vaginele acestora inflatu-tubulōse, în partea loră inferiōră scariōse, cu 8—10 denti, mai scurte decât internodiile, dentii lanceolati, adeseori câte 2—3 coherenti. Tulpinele sterile, care se desvōlta de comunu dupa ce peru cea fructifere, sunt mai subțiri, verdi dela 0.3—0.6 metri înalte, verticilatu-ramificate, verticilii consistenti din câte 8—15 ramii, ramii 4-rareori 5-angulari, simpli (fōrte rareori iarasi ramificati și înca numai din parte). Vaginele ramilor cu câte 4 rareori 5 denti lanceolati. Spic'a obtusa la vèrfu.

Variaza:

β. campestre. (*E. campestre* Schultz). Plânta întârziată. Tulpin'a mai multu mai puțin scurtu ramificata și terminata cu o spica. Pre unele locuri provinu astfelu de plântă (în luna lui Iulie și Augustu) cu o spica, înse fără ramii, ori și numai cu rudimente de ramii.

γ. nemorosum A. Br. (*E. pratense* Roth. non Ehrh.). Tulpinele numai sterile, înalte, erecte, în partea inferiōră în unu intervalu cam lungu fără ramii, mai susu simplu ramificata, ramii elongati, orizontali. Form'a, la care ramii sunt din parte, ori preste totu iarasi ramificati, constituie **E. ramosissimum** Schur.

δ. decumbens Meyer. Tulpinele numai sterile, decumbente sau procumbeute, iară ramii erecti.

ε. alpestre Wahlbrg. Tulpinele numai sterile, decumbente, verticilii tare apropiati.

Pre agrii, praturii, câmpuri, pre localitati arenōse, ori și lutōse. Var. *ε.* pre munti. Cea fructifere în lunile Aprilie, Maiu, iară cea sterile în timpu de vèra.

Afara de var. *E. alpestre*, tōte celealalte forme provinu și în fostulu districtu alu Naseudului.

E. Telmateia Ehrh. (*E. eburneum* Roth. *E. maximum* Lam. **E. albu**). Tulpinele fructifere precoce de totu simple, de grosimea unui degetu și de colōre palida-bruna, apoi dela 0.16—0.25 metri înalte. Vaginele inflatu-tubulōse, în partea loră superiōră scariōse, aprōpe de lungimea internodiilor, cu 20—40 denti subulatu-setacei. Tulpinele sterile, ce se desvōlta mai târziu, de grosimea celor fructifere, de colōre alba, netede și dela 0.6—1.0 metri înalte, ramificate, ramii

simpli, lungi, verdi, 8-angulari, fie-care verticilu consista din 20—40 ramii, cari la începutu stau orizontalu, iară mai târziu sunt penduli. Vaginele tulpinei la vèrfu negre, și cu 20—40 denti, iară ale ramilor cu câte 4—5 denti. Spica obtusa.

Prin paduri, bercuri, tufisiuri, la locuri mai multu umede; celu fructifere în lunile Aprilie, Maiu, iară cea sterile mai târziu.

În fostulu districtu alu Naseudului înca provine.

E. silvaticum L. **E. de padure**. Tulpinele fructifere coetane cu cea sterile, cea fructifere de totu simple, iară la urma fiindu spic'a vestedita devinu ramificate. Ramii tulpinelor sterile și ale celor fructifere indesuitu verticilati, elongati și la vèrfu arcuatu-nutanti, 4-angulari, iară acești ramii iaresi verticilatu-ramificati (prin urmăre tulpin'a duplu ramificata), ramurelele (ramii secundari) 3 angulare. Vaginele tulpinei inflatu-tubulōse și scariōse, cu 6—8 denti, iară vaginele ramurelelor cu câte 3 denti subulati. Tulpinele fructifere de circa 0.2 metri, iară cea sterile și până la 0.6 metri înalte. Spica obtusa.

La margini de paduri, prin bercuri, tufisiuri, pre localitati mai multu umede și umbrōse, în timpu de primavèra.

Si acēsta specie provine în fostulu districtu alu Naseudului.

Observare. **E. umbrosum** Meyer (*E. pratense* Ehrh. non Roth), care până acumu nu s'a aflatu în Transilvani'a, difera de specie precedentă prin aceea, că tulpinele sunt numai simplu ramificate, ramii mai adeseori 3 angulare, vaginele tulpinelor tare apropiate, cu 8—20 denti lanceolati și angustati în unu vèrfu subtilu, pre dosu negri-bruni, iară vaginele ramilor cu câte 3 denti ovati, la vèrfu acuti. De trei patru ori mai mica decât speci'a precedentă. Tulpinele fructifere albe-verdi, lucitōre.

E. palustre L. **E. de paludine**. Tulpinele fructifere conforme cu cea sterile, cea supraterranee anuale (nu persista preste iarna), ambele verdi, cu câte 8 sulci profundi, dela 0.3—0.5 metri înalte, simplu ramificate (fōrte rară tulpin'a fără ramii). Vaginele tulpinelor subinflata, cu 6—8 denti lanceolati și cu margini late albe, apoi pre dosu cu unu sulcu longitudinalu. Verticilii ramilor consista din ramii pușini numerosi, nu prea lungi, cu 5—6 sulci profundi, iară vaginele acestora cu 5—6 denti. Spica obtusa.

Variaza:

α. simplicissimum Schur (*E. prostratum* Hoppe). Tulpina erecta, fără ramii, la vèrfu cu o spica.

β. polystachium Schur. Tulpina erecta și ramificata, apoi deodata cu ramii spicifera.

γ. monostachium. Tulpina ramificata, la vèrfu cu o spica, iară ramii sterili.

δ. sterile. Tulpin'a și ramii sterili.

ε. arcuatum Milde (*microstachium* Schur). Tulpin'a decumbenta sau procumbenta, iară ramii erecti, tulpin'a și cu ramii spiciferi, spicele mici, ramii mai lungi decât tulpin'a.

La margini de fluvii, riuri, paraie, sianturi cu apa, pre praturii mlastinōse și pre locuri inundate.

Tōte acestea forme provinu și pre teritoriulu fostulu districtu alu Naseudului.

E. inundatum Lasch. (*E. littorale* Kùhlw. *E. arvensis* limosum Lasch. *E. arvense* var. *inundatum* Rabenh). **E. inun-**

datu. Tulpinele fructifere aprópe conforme cu celea sterile, anuale cu 8—16 sulci profundi, erecte, ascendente ori procumbente, ramificate, ori si fàra rami, ramii scabri, 4—6 angulari. Vaginele tulpinei oblongi, celea de sub spica campanulate, cu 8—16 denti, dentii lanceolatu-subulati, negri, cu margini anguste albe. Vaginele ramiloru cu denti capilari si negrii de totu, sínurile dentiloru dela vaginele tulpinei acute. Spic'a ovatu-oblonga, obtusa, galbina, de multeori la basa si la vèrfu rosieteca, rareori négra, sau in colórea bronsului. Stà mai aprópe de *E. limosum* decâtu de *E. arvense*.

Pre localitati inundate, arenosu-mlastinóse, pre tiermuri de riuri si de paraie.

Pàna acumu nu s'a aflatu in fostulu districtu alu Naseudului.

E. limosum L. E. de mlastini. Tulpinele fructifere conforme cu celea sterile, de totu simple, ori si simplu ramificate, striate (uscate aprópe sulcate), cu 12—20 strie, inalte dela 0.4—0.8 metri. Vaginele tulpinei cilindrice, strímte, numai la gura puçinu [mai largi, cu 10—20 denti, dentii lanceolatu-subulati, cu margini fòrte anguste albe, sinulu dentiloru obtusu. Spic'a obtusa. Tulpinele numai cam dela mijlocu in susu ramificate, in partea inferióra fàra rami. Ramii 5—6 angulari, vaginele acestora cu 5—8 denti. Colórea dentiloru e variabila: la unele plànte sunt dentii vagineloru tulpinei numai dela mijlocu in susu negri, iara alu vagineloru ramiloru verdi, — la altele sunt dentii vagineloru tulpinei preste totu si deodata si marginea acestoru vagine, de colóre négra, iara dentii vagineloru ramiloru numai dela mijlocu in susu negriciosi.

Acésta specie consista din doue forme:

α. limosum (*E. limosum* L.) Tulpina fàra rami.

β. fluviatile (*E. fluviatile* Wahlbrg. flor. suec.) Tulpina ramificata.

Pre locuri mlastinóse lãnga lacuri, riuri, paraie. In fostulu districtu alu Naseudului amu aflatu numai form'a *β. E. fluviatile* in reg. subalpina pre localitati mlastinóse.

E. ramosum Schleich (*E. ramosissimum* Desf. *E. elongatum* Willd. *E. pannonicum* Kit) **E. ramificatu.** Tulpinele fructifere conforme cu celea sterile, celea suprateranee perenale, sempervirente, cu 8—15 cóste longitudinale, cóstele fàra linie dorsala in presa, dela basa pàna càtra mijlocu ramificate, ramii solitari, ori 2—9 verticilati si de comunu elongati. Vaginele tulpineloru convexe-costate, ale ramiloru inflata infasiurendu laxu internodiile, cu 6—8 denti, dentii la mijlocu convexi, cu o linie in presa, ori cu 4 strie obsolete, apoi la vèrfu cu unu acumine in situ membranaceu lanceolatu-subulatu. Vaginele concolore, numai basa dentiloru puçinu negriciose, altcumu insasi marginea vagineloru de colóre albinétia si membranacee. Intréga plànta de colóre albestrie-verde, ramii gracili. Spic'a acuminatu-mucronata. Specimine mai miçi, adeseori numai la basa si inca tare ramificate, ramii elongatii, emuléza tulpine simple cespitóse.

Pre localitati arenóse, atàtu umede, càtu si mai uscate, Provine si in fostulu districtu alu Naseudului.

E. variegatum Schleich (*E. tenue* Hoppe. *E. reptans* *β. variegatum* Wahlbrg. flor. lapp. *E. caespitosum* Fuss Fl. Transs. non Schur.) Tulpinele fructifere conforme cu celea sterile,

cespitóse, simple, cu 6—8 cóste, cóstele vagineloru convexe, notate cu o linie dorsala in presa, vaginele la gura mai largite infasiurendu numai laxu internodiile si detrecându in 6—8 denti, la gur'a si la denti neegalu 4 striate, dentii plani, scariosi, albu-membranacei, cu o strie medie negricióse si la vèrfu cuspidati, iara dupa caderea cuspidelui remanu ovati. Tulpinele forméza cespitate, inalte dela 0.12—0.25 metri, celea centrale si pàna la 0.5 metri. Spica acuminatu-mucronata. Fructificati'a se desvólta in tempu de véra.

β. serotinum (*E. serotinum* Schur. *E. variegatum* var. laeve Milde). Tulpinele subsolitari, fòrte gracile. Spic'a fòrte mica, de colóre aurantiaca, pre jumătate inclusa in vagin'a suprema. Fructifica mai târziu dintre tóte speciile.

Pre praturi arenóse, lãnga tiermuri de riuri, in locuri montane.

In fostulu districtu alu Naseudului nu s'a aflatu pàna acumu.

E. hyemale L. (*E. alpinum* Schur. *E. fusco-zonatum* Schur). **E. de iarna.** Tulpinele fructifere conforme cu celea sterile, perenale, sempervirente, aspre, simple, ori si numai la basa ramificate, cu 14—20 cóste, cóstele planiuscule. Vaginele tulpineloru cilindrice, tare strímte, dentate, dentii subpatuli, rotundati si terminati cu unu acumine in situ lanceolatu-subulatu si membranaceu, care in graba se incretiesce si cade, remàndu insesi denti scurti si rotundati. Plànta dela 0.50—1.25 metri inalta. Vaginele la basa cu o fasie négra, uneori la basa si si la gura cu o atare fasie si càte odata vaginele infime preste totu negre. Spic'a acuminatu-mucronata.

Variaza:

β. Schleicheri (*E. Schleicheri* Milde). Vaginele fàra denti sau si numai celea supreme si celea infime dentate. Vaginele negre-brune, netede.

Prin paduri rarite si la margini de paduri pre localitati cam umede.

Acésta specie provine si pre teritoriulu fostului districtu alu Naseudului.

Observare. *E. hyemale* L. fiindu plànta aspra se folosese la lustruirea vaselor de cusutoriu sau si alu altoru metale mai moi.

PARTEA OFICIALA.

Nr. 342/1889.

Procesu verbale

alu comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romàna si cultur'a poporului romànu, luat in siedint'a dela 12 Novembre n. 1889.

Presiedinte: George Baritiu. Membrii presenti: Dr. Il. Puscariu vice-presedinte, Parteniu Cosm'a, Nicanoru Fratesiu, I. Popescu, I. G. Popu, I. Cretiu, G. Candrea.

Secretariu: Dr. I. Crisanu.

Nr. 134. Fiindu ratiociniulu de pe anulu scol. 1888/9 alu scólei civile de fete cu internatu a Asociatiunei censuratu

prin comisiunea exmisa spre acestu scopu cu datulu 9 Iuliu a. c. sub Nr. 175 se decide:

— A se exmite o comisiune in persónele dloru Partenie Cosm'a, I. Cretiu si G. Candrea, cu insarcinarea: de a compune pe bas'a ratiociniului anului trecut scol. unu proiectu de budgetu pentru anulu scolariu 1889/90 pe sém'a institutului de fete a Asociatiunei. Comisiunea va avea se erueze totodata: daca s'a obtinutu sau nu vre-unu castigu, prin luarea in regie proprie a alimentatiunei in internatulu impreunatu cu institutul Asociatiunei, eara despre resultatu se raporteze acestui comitetu la timpulu seu.

Nr. 135. Dl. D. Draganu, preotu in Gyergyó-Domuc, cere unu stipendiu de 50 fl. pe sém'a ficei sale Lucreti'a, eleva in internatulu din Brasiovu (Ex. Nr. 301/1889).

— Cele 10 stipendii à 50 fl. votate din sum'a de 1000 fl., unu daru facutu de institutul de creditu si economii „Albin'a” din Sibiu, menite fiindu pentru acelea fetitue, care voru fi adapostite in internatulu impreunatu cu scól'a Asociatiunei, cererea preotului D. Draganu nu se póte considera.

Nr. 136. G. Bestelea din Lupsi'a se róga a i se acorda unu ajutoriu de 35 fl. spre a putea sustinea pre fiii sei orfani de mama, Theodoru si Vasile, la meseriile, la cari sunt dejá aplicati in orasiulu Turd'a. (Ex. Nr. 312/1889).

— Se constata, cà pe cale presidiala 'i s'a atrasu pen-tentelui atentiunea asupra concursului exscrisu din partea acestui comitetu cu datulu 4 Octombrie a. c. Nr. 311.

Nr. 137. Vice-presedintele Asociatiunei, dlu archimandritu si vicariu arhiepiscopescu Dr. Ilarionu Puscariu, transpune in pastrarea comitetului o pétra monumentală, care s'a aflatu cu ocaziunea unoru saptaturi in apropierea Abrudului si pe care 'i-a incredintiatu spre predare acestui comitetu, Dómna Zoe Cirlea din Abrudu. (Ex. Nr. 315/1889).

— Cu multiamita spre sciintia, avédu a se adeveri primirea petrii numite.

Nr. 138. Dna Sofi'a Vasile nasc. Dorca se róga pentru unu ajutoriu pe sém'a fiului ei orfanu, Alexandru, studentu de cl. I. gimn. in Sibiu. (Ex. 317/1889).

— Nefindu in prezentu in vacantia nici-unulu din stipendiile votate de Asociatiune, cererea Dnei Sofi'a Vasile nu se póte considerá.

Nr. 139. Dlu Romulu Simu, invetiatoriu dirigentu in Orlatu, luându-si ansa dela impregiurarea, cà adunarea generala a Asociatiunei, ținuta estanu in Fagarasiu, a votatu o suma de bani in scopu de a se da unu avéntu mai mare literaturii populare romane, atrage atentiunea acestui comitetu asupra lipsei, ce se arata la noi romanii din Ungaria pentru unu legendariu menitu pentru scólele cu unu invetiatoriu, si crede, cà prin punerea la cale a unui asemenea legendariu s'ar întrebuintiá mai bine sum'a votata. (Ex. Nr. 318/1889).

— Hártia dlui R. Simu se transpune spre folosire comisiunei exmise cu datulu 16 Septembrie a. c. sub Nr. 296 cu scopu de a face acestui comitetu propuneri relative la modulu, cum anume ar fi sè se folosésca sum'a de 1000 fl. v. a. votata pe anulu budgetariu 1890, pentru publicarea de brosiuri si càrti populare corespundietóre scopurilor Asociatiunei.

Nr. 140. Inaltulu ministeriu reg. ung. de interne prin hárti'a dto 30 Septembrie a. c. Nr. 63.500 adresata publicului din comitatulu Sibiului, ne incunoscintiedia, cà a aflatu a întârî alegerea de presedinte alu Asociatiunei transilvane in persón'a dlui G. Baritiu, precum si alegerea de vice-presedinte alu aceleasi Asociatiuni in persón'a dlui archimandritu si vicariu arhiepiscopescu Dr. Il. Puscariu. (Ex. Nr. 319/1889).

— Spre sciintia, constatându-se, cà cei alesi au fostu incunoscintiati despre cuprinsulu hártiei sus citate a inaltului ministeriu reg. ung. de interne.

Nr. 141. Dlu Pompiliu Piso, macelariu in Sacarémбу se róga, cà se se acórde ficei sale Adelina o suma mai considerabila din stipendiile inca neconferite, menite pentru eleve, care voru fi adapostite in internatulu impreunatu cu scól'a civila de fete a Asociatiunei transilvane. (Ex. Nr. 323/1889).

— Cererea dlui P. Piso se considera intru atáta, cà se acórda ficei sale Adelina, eleva a scólei civile de fete a Asociatiunei si adapostita in internatulu acelei scóle, unu stipendiu de fl. 50 v. a. pentru anulu curentu 1889/90.

Nr. 142. Invetiátórea dela scól'a civila de fete a Asociatiunei, Dsióra Eugenia Trifu, substerne in originalu diplom'a sa despre examenulu de cualificatiune pentru scólele populare superióre si scólele civile, din care se vede, cà numit'a domnisíora a trecut examenu cu succesu fórté bunu. (Ex. Numerulu 326/1889).

— Spre sciintia.

Nr. 143. Directiunea despartimentului XI (Simleulu Silvaniei) substerne protocolulu adunarii generale a despartimentului ținuta la 6 Augustu a. c. in comun'a Tresnea dimpreuna cu aclusele aceluia si cu sum'a de fl. 69 v. a. taxe intrate dela membrii vechi si noi.

Din protocolulu substernutu se vede:

a) cà adunarea a fostu cercetata de preste 800 ómeni.

b) cà pe bas'a raportului comitetului in despartimentu nu se constata progresu mai mare in cele alu invetiamentului poporalu de cum a fost celu din anulu espiratu;

c) cà dela membrii ordinari, vechi si noi a intratu sum'a de fl. 69. —;

d) dela membrii ajutatori si cu contribuii pentru premiarea scolariilor din Tresnea si a unoru invetiatori, a intratu cu totulu sum'a de 102 fl. 78 cr.;

e) cà pentru compunerea premiilor au contribuitu între altii:

1. Dlu G. Popu, cu 1 vaca cu vitielu si 1 scrófa cu 5 purcei. — 2. Dlu I. Nichita cu 20 fl. — 3. Dlu Florianu Cocianu cu 20 fl. — 4. Dlu A. Barboloviciu cu 10 fl. — 5. Dlu I. Sèrbu, cu 5 fl. — 6. Institutulu „Silvania” 2 esemplarie din „Istoria Transilvaniei” de G. Baritiu. — 7. Dlu A. Cosm'a cu 10 fl.;

f) cà contribuirile aratate, precum si taxele intrate dela membrii ajutatori sau folositu astfelu, cà s'au premiatu:

1. M. Bobis, invetiatoriu in Supurulu sup. cu 1 vaca cu vitielu. — 2. D. Gog cu 1 scrófa cu 5 purcei. — 3. G. Hossu cu 20 fl. — 4. P. Danciu cu 10 fl. — 5. I. Mándruti'a cu 10 fl. — 6. V. Almasiu cu 10 fl. — 7. I. Maximu cu 1 exemplariu din „Istoria Transilvaniei”. — 8. V. Olténu cu 1 exemplariu din „Istoria Transilvaniei”. — 9. P. Longin cu 10 fl. — 10. Scolari diligenti din Tresnea cu câte 1 carte. — 11. Scolarii din alte comune cu câte 1 Abecedaru sau carte de rugaciuni;

g) s'au cetitu 2 dissertatiuni: 1. O epistola din 1842 a Episcopului Lemenyi de Dlu A. Cosm'a; 2 „Cultur'a nationala romana in raportu cu meseriasii” de dlu I. Papiriu;

h) s'a reconstruitu subcomitetulu realegându-se totu membrii fosti, cà actuariu in loculu dlui A. Cosm'a, care s'a rogatu se fia dispensatu de acestu oficiu, fiindu preste mesura ocupatu, s'a designatu dlu Dr. I. Nichita;

i) proxim'a adunare generala a despartimentului se va ținea in Supurulu sup., timpulu avédu a'lu fixa subcomitetulu;

k) s'a decisu, cu disertatiunile cetite, aflându-se corespundietóre, se fia publicate in organulu Asociatiunei.

Se însémna, cà din list'a membriloru alaturata la protocolu nu e evidentu, care membru càtu si ce feliu de taxe a solvit. (Ex. Nr. 328/1889).

— Se adeveresce primirea sumei de 69 fl. v. a. intrata din taxe dela membrii ordinari, vechi si noi, cu aceea, cà

membri noi voru primi diplom'a de membru numai dupa-ce voru fi obținutu aprobarea proximei adunari generale a Asociațiunei, precumu si cu acestu adausu, că de ôre-ce din list'a membriloru, aclusa la protocolu, nu este evidentu care dintre membrii solventi sunt noi dupa-ce taxa pentru diplome e insemnata in multe casuri la membrii de cei vechi, direcțiunea despartimentului este invitata se lamurésca acestu lucru, că astfelu tacesele incurse se póta fi exactu contate din partea cassariului Asociațiunei, comitetulu ia si de astadata cu placere actu de activitatea ce se desvólta in acestu despartimentu in respectulu culturai poporului romanu din acele párti si apróba modulu intrebuintari sumelor intrate din taxele de pe la membrii ajutatori si alti binevoitori.

— Reconstituirea subcomitetului si peste totu cuprinsulu protocolului se ia cu aprobare spre sciintia.

Dissertatiunile cetite in adunarea despartimentului, se voru publicá in organulu Asociațiunei, daca se voru aflá corespundietóre, precumu un'a din acelea trimisa fiindu, s'a si datu la tipariu, éra a dou'a se astépta cá se fia inaintata la comitetu.

Nr. 144. Direcțiunea scólei Asociațiunei aterne protocolu luatu in conferinti'a colegiului invetiatorescu dela acea scóla dela 30 Octombree a. c.

Din protocolulu substernutu se vede:

a) cá, in lips'a unei persóne de specialitate din corpulu didacticu, conducerea gimnasticej s'a incredintiatu si pentru anulu scol. curentu, dsíórei M. Mangesius totu intre condițiunile stabilite in anulu trecutu;

b) cá music'a instrumentala o predau in institutu d-rele Sabin'a Brote si Paula de Heldenberg, cea din urma absolventa a conservatoriului din Vien'a. Domnisiór'a S. Brote instruédia in condițiunile din trecutu 10 eleve, ér' Dsiór'a Paula de Heldenberg 11 eleve in condițiunile, in care a fostu instruat anulu trecutu dlu G. Dim'a, carele nu s'a pututu angaja se deie si mai departe ôre in institutu;

c) in cursulu complementariu s'au inscrisu 4 eleve;

d) socotelele internatului si ale scólei in generalu le póta directór'a internatului, sub control'a direcțiunei scolare, ér' banii ce intra, daca trecu preste sum'a de 30 fl. v. a. se depunu la institutu „Albin'a“ spre fructificare; conturile speselor mai merunte ale elevelor le póta sub control'a directórei, dsór'a invetiátóre E. Trifu. (Ex. Nr. 333/1889).

— Spre sciintia cu aprobare.

Nr. 145. La propunerea comisiunei exmise din sinulu comitetului cu datulu 13 Octombree 1887 sub Nr. 438 se decide: (Ex. Nr. 334/1889).

— Sum'a de 412 fl. 01 cr. v. a. ce s'a transpusu cu datulu 4 Octombree 1887 Nr. 285 comitetului prin direcțiunea academiei de drepturi desfiintiate din Sibiiu din fondulu societatei academice „pentru spriginirea juristiloru seraci,“ de asemenea desfiintiate dela numit'a academia, dimpreuna cu interesele rezultate dela datulu transpunerei, avédu a se folosi in conformitate cu scopurile prevédute in statutele suscitetei societatei academice, se va împarti in 4 parti egale si se va conferi in forma de ajutoriu pe calea concursului. la 4 tineri romani din Transilvania, cari studiédia drepturile ca ascultatori ordinari si cu succesu deplinu satisfacatoriu, la una din universitatile din patria.

Nr. 146. La raportulu comisiunei exmise din sinulu comitetului cu datulu 4 Octombree a. c. Nr. 124 (Ex. Numerulu 335/1889) se decide:

— Sum'a de 50 fl. transpusa comitetului prin preotulu B. Groze din Maier, din lasamentulu dupa fericitulu Gregoriu

Hangea se va administra si mai departe cá depositu in sensulu conclusului dto 4 Octombree a. c. Nr. prot. 124.

Sibiiu, d. u. s.

George Baritiu m. p.
presedinte.

Dr. Ioan Crisianu m. p.
secretariu II.

Verificarea acestui procesu verbalu se increde d-loru :
P. Cosm'a, Nicanoru Fratesiu, Ioanu Cretiu, I. Popescu,
I. G. Popu.

S'a cetitu si verificatu. Sibiiu in 16 Novembre 1889.

Nicanoru Fratesiu p. m.

I. G. Popu m. p.

Bibliografia.

— Sub tipariu se afla in tipografi'a archidiecezana din Sibiiu „**Cuvéntari funebrele si memoriale**“ cu unu adausu de „texturi biblice pentru cuvéntari funebrele“, de **Zacharia Boiu**, Asesoru consistorialu etc.

Pretiuulu abonamentului e 1 fl. 50 cr. v. a. de exemplariu brosiuratu, afara de porto-postalu. Abonamente se primescu la tipografi'a archidiecezana si la institutulu tipograficu din Sibiiu, apoi la tipografiile archiepiscopésca din Cernauti, diecesane din Aradu si Caransebesiu, la toti DD. protopresbiteri din metropolie, unde pretutindenii sunt depuse prospecte mai detaiate si cóle de abonamente, in fine directu la autorulu in Sibiiu (strad'a Macelariloru Nr. 21). Dupa esire, scrierea, carea va cuprinde 17—18 cóle tiparite, se va vinde cu pretiu urcatu.

— (Pentru bibliotecele scolare). Domnulu V. Petri anuntia, dreptu respunsu la intrebarile, ce i-se adresédia, cá, mai avédu puține esemplare complete din „Scól'a Romana“, tomulu I, III si IV (tomulu II e epuissatu), ér' din „Scól'a Practica“ tóte patru tomurile, reduce pretiuulu la câte 1 fl., plus 10 cr. porto de fie-care tomu. Tóte 7 tomurile la olalta costa 7 fl., plus 50 cr. porto si recomandare. Mai inainte au costatu aceste 7 tomuri 25 fl.) Cum se scie, Foile aceste sunt unu adevératu tesauru de tractate pedagogice si lectiuni practice. Comandele sunt a se adresa la autoru in Nasaudu (Naszodu), unde se mai afla: Legea de pensiune, pentru invetiatorii poporali din Ungaria dimpreuna cu ordinatiunile ministeriale publicate in urma. Exemplariulu 20 cr.

Planu de invetiamentu pentru scólelele poporale nemaghiare. În intielesulu art. de lege XXXVIII din 1868 si XVIII. din 1879. Edatu in urm'a ordinatiunei ministrului r. u. de culte si instructiune publica din 29 Iuniu 1879, Nr. 17,284. Exemplarulu 20 cr.

Planu de lectiuni pentru scóle elementare romanesce. Intogmitu pe treidiece de septemáni. De V. Petri. Unu esemplariu 25 cr.

— „Amiculu Poporului“. Calindariu pe anulu comunu 1890. Anulu XXX, intocmitu de Gr. Sim'a a lui Ioanu, Pretiuulu 50 cr. sau 1 leu 50 bani. Sibiiu. Tipariulu si Editur'a lui W. Krafft.

— Calendariu pe anulu dela Christosu 1890. Anulu XI. Pretiuulu 30 cr. v. a. Aradu. Editur'a tipografiei diecesei gr. or. romane a Aradului.

— Calendariulu „Calicului“ pe anulu 1890 sau calendariu humoristicu si satiricu cu ilustratiuni, alcatuitu dupa gradurile climatice ale pungii Romaniloru din tóta lumea. Anulu V. Pretiuulu 36 cr. sau 1 franc. Sibiiu, Tipariulu si editur'a lui W. Krafft.

Consemnarea

contribuiriloru făcute în favorulu scôlei superioare de fete a „Asociațiunii transilvane“ pe cîl'a d-lui Parteniu Cosm'a, din 1 Ianuariu pîna la ultim'a Iuniu 1889.

(Urmare).

Mark Bela, econ. in Ocn'a; Igna Petru, economu in Gura-Dobra; Ioanu Criste, economu in Dobr'a cîte 1 fl.; Neculae Némtiu, economu in Armeni 50 cr.; Simionu Mitea, economu in Presac'a 1 fl.; Tenie Onescu, Iosifu Pop'a, economi in Rechitora cîte 50 cr.; P. Ganea, econ. in Uciucu 1 fl.; Ioanu Cristea, economu in Csongra; Todoru Rosc'a, econ. in Karácsonfalva cîte 50 cr.; Susan'a Babutz, econ. in M. Bükkös; Br. Kemény Endre, Ioanu luonasi, economi in Felfalau; Iosifu Csenger, Ioanu Covrigu, economi in Gernyeszeg; Szöcs Mihai, econ. in Alsó-Regen; Ioanu Moldovanu, Constantin Costinu, economi in Mező-Ujlak; Chirila Deac, econ. in M. Oroszfalu; Stefanu Butta, econ. in Monosfalu; Iohann Kräutner, econ. in Bátos; Moisan Leontye, econ. in M. Fülöpös; Iohann Fleischer, econ. in Bátos; Zaharie Russu, econ. in Fűszkut; Nechita Selagianu, econ. in Mociu; Stefanu Floria, Dumitru Somlia, economi in M. Frata; Lazar Marginénu, econ. in Sânt-Iacob de câmpie; Vasilie Chindea, econ. in Totháza; Ioanu Weis, ec. in M.-Ormenyész; Ioanu Marginénu, econ. in Totháza; Nagy Sandor, econ. in Szabed; Alesandru Donescu, econ. in Balta de Câmpie; Artemie Trifanu, croitoriu in Sibiiu; Ioanu Ioanovici, econ. in Rusi; Theodoru Lelea, econ. in Toraculu-mare; Hügel Ernő, econ. in Sz. Regen; Gyergyelyfy Gábor, econ. in M.-Udvarhely; Zordor Bertha, econ. in M.-Vásárhely; Iohann Lutsch, econ. in Iohanisdorf; Pavelu Hilla, econ. in Bórta, Iosifu Gergel, econ. in Selcau; Ioanu Nasaleonu, econ. in Noraly; Simeonu Mihalte, econ. in Sânt-Mihaiu de câmpie; Aftonu Goda, Neculae Tatahnia, economi in Mihaltiu; Michailu Conusielu, econ. in Hasiagu; Finta Ferencz, econ. in Borhid; Alba Gavrilă, econ. in Rimetiu; Moise Lucaci, econ. in Uciucu cîte 1 fl.; Iohann Mister, Mathias Molnar, Georg Meister, economi in Ocn'a; Neculae Radu, economu in Mardesi cîte 50 cr. Petru Apolzanu, George Cotoră, economi in Vestem; Neculae Veja, econ. in Boholtiu; Ilie Duvlea, econ. in Sebesielu; Ioanu Macellariu, proprietariu in Mercurea; Anicuti'a Valénu, econ. in Hatiegu; Mari'a Magda, económa in Drâmbar; Mari'a Cornea, económa in Alvincz; Ioanu Petrutiu, econ. in Ciugud; Ioanu Dusie, econ. in Armeni; Petru Broczei, econ. in Petrosu; Ioanu Blos, econ. in Orsiolv'a; Csiki István, econ. in Craifalau; Catarina Lutsch, económa in Ungurei; Ioanu Kereban, econ. in Alvincz; Bolyai Gáspár, econ. in Bui'a; Nicolae Iossa, econ. in Poclosiu; Theodoru Munzatu, econ. in Szóváros; Ioanu Pap, econ. in Babucz; Michai Kettl, econ. in Sibiiu; Paraschiv'a Copacénu, económa in Sibiiu; Neculae Hasieganu, Ilie Chidu, George Milea, econ. in Vestemu; Anghelu Cojocariu, ec. in Prostea-mare cîte 1 fl.; George Popa, ec. in Bratei 50 cr.; Stefanu Albu, profesor, in Bradu 1 fl.; Ioanu Voicu, ec. in Bogatu 50 cr.; George Moldovanu, Savu Oprisoru, Ioanu Cherchesi, Vesmás János, Ilie Obzog, economi in Ocn'a; Ioanu Marginénu, econ. in Alb'a-Iuli'a cîte 1 fl.; Iosif Meltzer, econ. in Sibiiu 2 fl.; Barbus János, econ. in Borhid 1 fl.; Iohann Penkert, econ. in Călnicu 50 cr.; Ioanu Crisanu, econ. in Lapugiulu-de-susu; Ioanu Cuténu, econ. in Bastea cîte 1 fl.; Simionu Hondrea, econ. in Sacadate 50 cr.; Michaila Fiscu, econ. in Boiulu-mare; Stefan, Baboia, econ. in Cohalmu cîte 1 fl.; Székely Mihaly, econ. in Gombás 50 cr.; Bretter Lajos, econ. in S.-Régen; Ioanu Popoviciu, econ. in Baia-de-Crisiu; Ilisie Lazăr, econ. in Fofeldă; Ilie Olténu, econ. in Mercurea, Ana Cazan, económa in Bogatu; Ilie Bechesi, econ. in Boiulu-mare; Zacharie Munténu, econ. in Danosi cîte 1 fl.; Pavelu Négú, econ. in Feriház 50 cr.; Iosifu Maieru, econ. in Cichindélu; Ioanu Mihaltianu, econ. in Vadverem; Constantinu Prie, econ. in

Sacadate; Ioanu Deac, econ. in Teu; Ioanu Cămpénu, econ. Sieic'a-mica; Ioanu Belgradénu, econ. in Vestemu cîte 1 fl.; Ioanu Darabantiu, econ. in Mohu 50 cr.; Székely János, econ. in Ocn'a; Ioanu Conciu, Dumitru Ploscariu, Vasiliu Soporanu, economi in M. Frata; Simionu Muscariu, econ. in Mező-Szt. Mihálytelke; Petru Ciurtinu, econ. in M. Frata; Alexandru Popu, econ. in Visolya; Tóderu Bucuru, Proc'a Popi, economi in Toraculu-micu; Tom'a Iordachie, Ioanu Surdanu, economi in Sacadate; Aronu Benti'a, econ. in Bászpaták; Nicolae Filimonu, econ. in Vormaga; Rafila Mohanu, económa in Ocn'a; Ioanu Curténu, econ. in Ocn'a cîte 1 fl.; Bajnoczi Akos, econ. Chibuleuntu 50 cr.; Bucuru Dancasiu, econ. in Resinariu 1 fl.; Ioanu Zacharie, econ. in Sacadate; Ats Sara, econ. in Apa; Ioanu Moldovanu, econ. in Aranyos-Medgyes; Osan Flóre, econ. in Borhid; Ioanu Pop, econ. in Kis-Sikárló cîte 50 cr.; Ördes László, econ. in Iósefháza; Georgiu Huzen, econ. in Gőzbed cîte 1 fl.; Ster Mihály, econ. in Borhid 50 cr.; Popu László, econ. in Borhidu; Thóderu Bodie, econ. in Aranyos Medgyes; Ioanu Romanu, econ. in Gyekény; Arionu Zeikony, econ. in Ostrov; Iosifu Tincu, econ. in Gruiu cîte 1 fl.; Ana Oprișoru, económa in Ocn'a 50 cr.; Ioana Vacariu, econ. in Ocn'a; Ioanu Tóderu, econ. in Merșoru cîte 1 fl.; Mihaila Deac, econ. in Vidacutulu-romanu; Lazaru Hedrea, econ. in Sighisior'a; Mihaila Crișanu, Ilie Fintoc, economi in Boiulu-mare cîte 50 cr.; Martinu Schänk, econ. in Nemsia 1 fl.; N. Russu; Ibișdorfu-sas. 50 cr.; Achimu Fejer, econ. in Mediasiu; Vasilie Dârloșanu, econ. in Ibișdorfu-sas. cîte 1 fl.; Vasilie Parnuti, econ. in Hășfalau 50 cr.; Daniilu Maior, econ. in Oláh-Andrásfalva; Zacharie Pavelu, econ. in Felég cîte 1 fl.; Giuri Pista, econ. in Hășfalau; Stefanu Czicz, economu in Poclosi cîte 50 cr.; Dumitru Farcasi, econ. in Kis Apoldu 1 fl.; Ioanu Balabanu, econ. in Alțina 50 cr.; Ioanu Munténu, econ. in Vestemu; George Popu, econ. in Cistelen; Andrei Radu, economu in Siopteru; Ioanu Catinénu, econ. in Sz.-Akna; Petru Hatieganu, econ. in Mihaltiu, Dumitru Chiusdea, econ. in Sinc'a noua; Ioanu Goranu, par. in Cușdior'a; Stefan Petroviciu, econ. in Toraculu-micu; N. Radu, econ. in Stenea; Griga Borhidanu, in Szoldobágy; Adam Kontz, econ. in Toldalag; Michaila Braténu, econ. in Orosz-Idecs; Nagy Iózséf, econom in M.-Bőlkeny; Iohann Kreutner; Mari'a Fleischer, Iohann; Zirmer, econ. in Bátos; Mari'a Pop'a, económa in Frăua; Nagy Siandor, econ. in Hasfalau; Ana Iordachie, económa in Sacadate cîte 1 fl.; Ana Zacharie, económa in Sacadate; Stefanu Jum'a, econ. in Bátos; Nutiu Fazsi, Peter Rustyuk economi in Szinervárallya cîte 50 cr.; Avramu Bicheriu, Ioanu Pop'a, economi in Rosi'a-Secasiului; Bereczky Siandor, Neculae Suci, economi in Ocn'a cîte 1 fl.; Saveta Lascu, econ. in Alvincz 50 cr.; Moise Ratiu, econ. in Stenea; Ioanu Duma, econ. in Ocn'a; Ioanu Siular, Filip György, economi in Ripa; George Munténu, econ. in Mercurea; Neculae Albu, econ. in Contia cîte 1 fl.; Ioanu Tuduru, economu in Ocn'a 50 cr.; Ioanu Gavrilă, econ. in Mohu; Tolnay Károly, econ. in Sibiiu cîte 1 fl.; Michailu Lederer, econ. in Sibiiu 50 cr.; Szegedi, László, econ. in Magyar-Bőlkeny; Mihály Lovász, econ. in Magyaró; Zsiga György, Ioanu Bretanu, economi in Bojánháza; Koos János, econ. in Unoka; Constantinu Liulea, econ. in Sacadate cîte 1 fl.; Mari'a Romanu, económa in Sacadate 50 cr.; Ioanu Chivesianu, econ. in Strugar; Dumitru Lungu, econ. in Kányaháza; Mart. Comisielu, econ. in Hasiagu; Ioanu Schiopu, econ. in Lancram; Simionu Filimonu, econ. in Lomanu; Alece Popu, Vasile Mihaltianu, Vasile Gram'a, economi in Siopteri; Zacharie Săngeranu, econ. in Siermesielu; Tom'a Ana, económa in Berchesi cîte 1 fl.; Ioanu Parau, econ. in Alamaru; Ioanu Siorostinénu, econ. in Bogatu; Csoplinta Trifanu, econ. in Déod; Szilágy László, Varg'a Iozsef, economi in Apa; Anani'a Constantinu, econ. in Czelma; Stefanu Solomonu, econ. in Alamaru; Thóderu Ratiu, econ. in Siermesielu; Ioanu Bara, econ. in Cristianu cîte 50 cr.;

Ioanu Tomi, econ. in Alamaru; Demeter Antonu, comerc in Sibiiu; Ioanu Oprisi, Necolae Oprisiu, economi in Armeni; Vasile Marginénu, econ. in Brosteni; Ioanu Bucsia, econ. in Sasausiu; George Siandru, econ. in Reghinu; Necolae Brana, econ. in Mohu câte 1 fl.; Margareta Connerth, económa in Sibiiu 50 cr.; Neculae Gedeonu, Mihail Hoprich, economi in Mohu câte 1 fl.; Ioann Gelasie, econ. in Mohu 50 cr.; Hermetzi Sándor, econ. in Ocn'a; Mari'a Mandrénu, económa in Ocn'a; Gall Siandor, econ. in Ocn'a; Tóderu Stanu, econ. in Chesler; Cosztán Czaró, econ. in Fekete-Györös; Ioanu Harsianu, econ. in Chichindélu; Michaila Covrigu, econ. in Alsó-Repa; Ilie Suciu, econ. in Felső-Oroszfalu; Ioanu Contiu, econ. in Köbölkut; Nistoru Buzila, Berkovits Mór, economi in O.-Ujfalú câte 1 fl.; Sztatmary Mozes, econ. in Aiud 50 cr.; Savu Oprisoru, econ. in Ocn'a; Ioanu Gărbaciu, econ. in Armeni; Ana Carabulea, económa in Ocn'a; Partenie Stoic'a, econ. in Dobr'a; Nagy Katalin, econ. in Hasfaleu, câte 1 fl.

(Va urma).

Convocarea adunarei generale

a despartimentului alu VIII-lea alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu.

Dupa-ce activitatea despartimentului alu VIII prin eviniminte nefaste dela anulu 1887 s'a intreruptu, si comitetul alesu si neconstituitu nu si-a mai pututu ținea sedintiele sale indatinate, subscrisii in interesulu celei mai sante cause a poporului romanu convoca prin acésta o adunare generala a despartimentului in orasiulu Alb'a-Iulia pre diu'a de 17 Decembre 1889 st. n. la 2 óre dupamézi in edificiulu scólei gr. orientale din orasiu.

Toti inteligintii si toti cei ce dorescu a conlucrá pentru cultur'a poporului romanu, sunt poftiti a luá parte la acésta adunare.

Obiectele adunarei generale voru fi: alegerea directorului si a membrilor de comitetu alu acestui despartimentu, precum si deliberarea obiectelor supuse conformu regulamentului la aprecierea adunarei generale.

Alb'a-Iuli'a in 16 Novembre 1889.

Alex. Tordasianu m. p., Sim. Micu m. p., R. Patiti'a m. p.,
protopresbiteru. protopopu. avocat.

Nr. 334/1889.

Concursu.

In conformitate cu conclusulu ddto 12 Novembre a. c. Nr. prot. 145 alu comitetului subsemnatu, se creéda din sum'a de fl. 412.01 cr. si din interesele acestei sume, ce s'a transpusu comitetului din fondulu desfiintiatei societati academice „pentru spriginirea juristiloru seraci“ din Sibiiu, 4 ajutóre egale pentru 4 tineri romani nascuti in Transilvani'a, cari voru dovedi, cá studiadia drepturile cá ascultatori ordinari si cu succesu deplinu satisfactoriu la un'a din univesitatile din patria. Pentru conferirea acestoru ajutóre se escrie concursu cu terminulu până la 31 Decembre n. 1889.

Cererile au se fia inaintate: „Comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu in Sibiiu, strad'a morii (Mühlgasse) Nr. 8.

Sibiiu, din sedinti'a comitetului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romána si cultur'a poporului romanu, ținuta la 12 Novembre, 1889.

George Baritiu,
presiedinte.

Dr. I. Crisianu,
secretariu II.

Anuntiu de abonamentu.

Cu 1 Ianuarius 1890 se incepe cursulu alu XXI-lea alu foiei

„TRANSILVANI'A“

pe anulu 1890.

Dupace in sedinti'a II a adunarei generale dela Alb'a-Iuli'a ținuta in 9 Augustu 1886 s'a reasumatu conclusulu adunarei generale din Orascia si s'a decisu, cá din 1 Ianuarius 1887 nu numai membrii fundatori si pe viatia, ci si toti membrii ordinari ai asociatiunei transilvane se pri-mésca acésta fóia gratis si franco de portulu postei, asia avemu onóre a face cunoscutu, cá la toti domnii membrii ordinari, cāti platescu regulatu tax'a de 5 florini v. a. pe anu, se va trimite Transilvani'a gratis pe fie-care anu.

Pentru nemembrii pretiulu este 3 fl. v. a. pe anulu intregu. Afara din monarchia 9 franci. Pe creditu nu se dá; nici se primesce abonamentu pe semestru, ci numai pe anulu intregu.

Nri singuratici din anii trecuti nu se dau, càci tóte exemplariile remase neabonate s'au legatu in brosiure si ele formédia proprietatea Asociatiunei. Din aceste se vendu cu câte 2 fl. 1 exemplariu.

Din anii 1868 si din 1881 nu se mai afla nici unu exemplariu; din ceilalti ani se afla.

Banii de prenumeratiune se trimitu cu mandatu postalu de a dreptulu la **Comitetulu Asociatiunei transilvane in Sibiiu.**

Pe lângá alte scrieri destinate pentru publicare, se primescu ori-ce anuntii bibliografice, cumu si recensuni sau dari de sama, inca si critice scrise in spiritu obiectivu asupr'a productelor literarie, scientifice si artistice.

Spre a se face de aici espeditiuniile câtu mai regulatu, ddni membrii noi si ddni prenumeranti sunt rogati, cá pe lângá scrierea câtu mai limpede a numelui, connumelui si localitatiei, se nu'si pregete a pune esactu si post'a din urma, in tóte casurile unde locuintiele nu se afla in cetate sau orasiu bine cunoscutu si frequentatu.

Multime mare de comune au acelasi nume, câte 4—6 până la 14 comune totu cu unu nume. De aceea in casuri nenumerate cauta se adaogemu la adresa si comitatulu sau districtulu in care ne aflamu, cá se nu ratacésca adresele dintr'unu comitatu in altulu, din o tiéra in alt'a.

Redactiunea.

Machinarii pentru industrii diverse.

Adolf Gross

Sibiiu (pamentulu micu Nr. 11).

Are mobiliti, machine si alte aparate de feru din cele mai necesarie anume pentru economi'a casei in familii si cancelarii, precum: **cumpene decimale, scaune, mese, légane, pompe de focu, machine de cusutu, presse de copiatu scrisori, taietóre de tabacu, altele de aluaturi, orológe diverse până la cele de turnuri, éra in anii mai dincóce au venitu in usu machinele de spalatu rufe** cu sporu nemai vediutu până acum, anume pentru familii numeróse, la care este fórte multu de spalatu, asia si pentru **institute publice, casarme, seminarii, internate, spalatorii mari prin cetati, fabrice.** Machinele sunt de marimi diverse dupa trebuintia prin urmare si pretiurile diferu. Condi-tiunile de plata se potu aflá de a dreptulu la oferentu.